МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «Економіка»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Глобальні імперативи економічного розвитку країн»
здобувача Кіракосян Карини Гургенівни

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент,
Громенкова Світлана Вячеславівна

_____
(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Столярчук Я.М.

_____
(підпис)

Київ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	**«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»**
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	**05 Соціальні та поведінкові науки**
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	**051 «Економіка»**

ПОГОДЖЕНО	**ЗАТВЕРДЖУЮ**
Керівник проєктної групи (гарант) освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»	Завідувач кафедри міжнародної економіки
_____Ярослава СТОЛЯРЧУК	_____Ярослава СТОЛЯРЧУК
(підпис)	(підпис)
«15» грудня 2022 р.	«15» грудня 2022 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Кіракосян Карині Гургенівні

Очної (денної) форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: «Глобальні імперативи економічного розвитку країн»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «7» грудня 2022 р . № 536

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах: наукових статей, доповідей міжнародних організацій, наукових вісників, статистичних звітах, публікації в ЗМІ, Інтернету та періодичних виданнях

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні аспекти економічного розвитку країн світу
(назва розділу)	
Розділ 2	Дослідження процесу економічного розвитку країн світу та його трансформації під впливом ключових глобальних імперативів
(назва розділу)	

Об'єкт дослідження:	особливості сучасного економічного розвитку країн світу
Предмет дослідження:	глобальні імперативи економічного розвитку країн світ теоретичні та практичні аспекти забезпечення економічного розвитку країн світу в умовах сьогодення
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	дослідження процесу економічного розвитку країн світу та його трансформації під впливом ключових глобальних імперативів

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	визначити сутність, фактори та особливості національного економічного розвитку; виокремити ключові імперативи, що його детермінують
У розділі 2	дослідити сучасні тенденції світового економічного розвитку; оцінити наслідки пандемії на економічну динаміку країн світу; проаналізувати ключові рейтинги, що характеризують країни за рівнем їх економічного розвитку; дослідити науково-технологічну та інформаційну складову у сучасному економічному розвитку країн світу; визначити сучасний стан економічного розвитку України в контексті існуючих викликів та глобальних трендів.

Завдання підготував
науковий керівник

_____ Громенкова С. В.

(підпис)

«14» грудня 2022 р.

Завдання одержав здобувач

_____ Кіракосян К. Г.

(підпис)

«14» грудня 2022 р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 63 сторінки, 5 таблиць, 14 рисунків, список використаних джерел із 40 найменувань, додатки.

«Глобальні імперативи економічного розвитку країн»

Об'єктом дослідження є особливості сучасного економічного розвитку країн світу.

Предметом дослідження є глобальні імперативи економічного розвитку країн світу, теоретичні та практичні аспекти забезпечення економічного розвитку країн світу в умовах сьогодення.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи - дослідження процесу економічного розвитку країн світу та його трансформації під впливом ключових глобальних імперативів.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- визначити сутність, фактори та особливості національного економічного розвитку;
- дослідити імперативи сучасного економічного розвитку;
- встановити методологічні підходи до оцінки економічного розвитку країн світу та їх рейтингування;
- дослідити сучасні тенденції світового економічного розвитку;
- проаналізувати рейтинги країн за рівнем економічного розвитку;
- здійснити аналіз впливу цифрових технологій та пандемії на показники економічної динаміки країн світу;
- виокремити Цілі сталого розвитку та розглянути їх імплементацію як ключовий глобальний імператив економічного розвитку;
- визначити сучасний стан, проблеми та перспективи подальшого економічного розвитку України в контексті існуючих викликів та глобальних трендів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в дослідженні та узагальненні сучасних тенденцій світового економічного розвитку, аналізі рейтингів країн за рівнем економічного розвитку, проведеному аналізі впливу цифрових технологій та пандемії на показники економічної динаміки країн світу, виокремленні Цілей сталого розвитку та їх імплементація як ключовий глобальний імператив економічного розвитку, а також дослідження сучасного стану, проблем та перспектив подальшого економічного розвитку України в контексті існуючих викликів та глобальних трендів.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023.

Рік захисту роботи 2023.

Ключові слова: *глобальні імперативи, імплементація, економічний розвиток, концепція розвитку, цілі сталого розвитку, пандемія, рейтингування, трансформація, глобальні тренди.*

Відгук
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»
факультету Міжнародної економіки і менеджменту
Кіракосян Карини Гургенівни
на тему: «Глобальні імперативи економічного розвитку країн»

1. Актуальність теми: Високий рівень життя та процвітання будь-якої країни світу в умовах сьогодення неможливе без урахування глобальних трендів та імперативів розвитку. Успішне конкурування з іншими країнами, використання наявного економічного потенціалу потребує детального аналізу того, що визначає сьогодні позитивну економічну динаміку, які фактори є ключовим, і яким чином треба адаптуватись до трансформаційних змін у глобальній економічній системі. У зв'язку з цим, тема роботи є вельми актуальною.
2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: В кваліфікаційній бакалаврській роботі ґрунтовно розглянута сутність процесу економічного розвитку, фактори, які його визначають; наведена система глобальних імперативів розвитку; розглянуті показники сучасної економічної динаміки країн світу. Автором досліджено вплив пандемії на економічний розвиток, проаналізовані ключові рейтинги рівня економічного розвитку країн світу, увагу приділено інформаційній та науково-технічній компоненті економічного розвитку, імплементації Цілей сталого розвитку.
3. Наявність самостійних розробок автора: Автором на засадах проведеного аналізу обґрунтовано рекомендації щодо трансформації економічного розвитку України в контексті виявлених глобальних трендів та імперативів розвитку.
4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: Теоретичні висновки автора є послідовними і комплексними, рекомендації, що наведені, можуть представляти певний практичний інтерес.
5. Наявність недоліків: В роботі не приділено уваги екологічним імперативам розвитку, які набувають сьогодні першочергового значення.
6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: Загалом, робота може бути допущеною до захисту в ЕК з оцінкою «46» балів.

Науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки
Громенкова С.В.
_____ (підпис)
“ ”_____20___р.

ЗМІСТ

ВСТУП 9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН СВІТУ 11
1.1. Національний економічний розвиток: сутність, фактори та особливості 11
1.2. Імперативи сучасного економічного розвитку 19
1.3. Методологічні підходи до оцінки економічного розвитку країн світу та їх рейтингування..... 26
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН СВІТУ ТА ЙОГО ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІД ВПЛИВОМ КЛЮЧОВИХ ГЛОБАЛЬНИХ ІМПЕРАТИВІВ..... 34
2.1. Сучасні тенденції світового економічного розвитку 34
2.2. Рейтинги країн за рівнем економічного розвитку 38
2.3. Вплив цифрових технологій та пандемії на показники економічної динаміки країн світу..... 45
2.4. Цілі сталого розвитку та їх імплементація як ключовий глобальний імператив економічного розвитку 51
2.5. Сучасний стан, проблеми та перспективи подальшого економічного розвитку України в контексті існуючих викликів та глобальних трендів 53
ВИСНОВКИ..... 61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 64
ДОДАТКИ..... 2

ВСТУП

Актуальність теми. Питання економічного розвитку є важливими для визначення перспектив розвитку країни, регіону, тієї чи іншої суспільної структури. Враховуючи безперервну трансформацію соціально-економічних підсистем як на глобальному рівні, так і на національному, галузевому та підприємницькому рівнях, необхідно вивчати та приділяти особливу увагу пошуку нових ефективних напрямів і механізмів розвитку країн в умовах розвитку цифрових технологій, впровадження ЦСР, а також впливу пандемії та війни в Україні.

Економічний розвиток характеризується довготривалими змінами ринкових і виробничих умов, у яких важливу роль відіграють інвестиції, інновації, технологічні та технологічні чинники економічного розвитку, фактори економічної власності та механізму функціонування.

Дослідженню теорій економічного розвитку приділена достатня увага таких вітчизняних і закордонних економістів: В. Гейця, С. Єрохіна, Г. Ялового, В. Шевчука В. Парето, Й. Шумпетера, В. Ростоу, А. Льюїса. Водночас потребують постійного поглибленого вивчення проблеми сучасного економічного розвитку, насамперед конкретизація стратегії розвитку національної економічної системи, вибір ефективних форм і напрямків, тощо.

Метою роботи є дослідження процесу економічного розвитку країн світу та його трансформації під впливом ключових глобальних імперативів.

Відповідно до мети було визначено наступні *завдання дослідження*:

- визначити сутність, фактори та особливості національного економічного розвитку;
- дослідити імперативи сучасного економічного розвитку;
- встановити методологічні підходи до оцінки економічного розвитку країн світу та їх рейтингування;
- дослідити сучасні тенденції світового економічного розвитку;

- проаналізувати рейтинги країн за рівнем економічного розвитку;
- здійснити аналіз впливу цифрових технологій та пандемії на показники економічної динаміки країн світу;
- виокремити Цілі сталого розвитку та їх імплементацію як ключовий глобальний імператив економічного розвитку;
- визначити сучасний стан, проблеми та перспективи подальшого економічного розвитку України в контексті існуючих викликів та глобальних трендів.

Об'єктом дослідження є особливості сучасного економічного розвитку країн світу.

Предметом дослідження є глобальні імперативи економічного розвитку країн світу, теоретичні та практичні аспекти забезпечення економічного розвитку країн світу в умовах сьогодення.

Практичне значення отриманих результатів полягає в дослідженні та узагальненні сучасних тенденцій світового економічного розвитку, аналізі рейтингів країн за рівнем економічного розвитку, проведеному аналізі впливу цифрових технологій та пандемії на показники економічної динаміки країн світу, виокремленні Цілей сталого розвитку та їх імплементація як ключовий глобальний імператив економічного розвитку, а також дослідження сучасного стану, проблем та перспектив подальшого економічного розвитку України в контексті існуючих викликів та глобальних трендів.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН СВІТУ

1.1. Національний економічний розвиток: сутність, фактори та особливості

Економічний розвиток являє собою процес, з якого проста національна економіка з низьким доходом трансформується в сучасну індустріальну економіку. Хоча цей термін іноді використовується як синонім економічного зростання, зазвичай він використовується для опису змін в економіці країни, що включають як якісні, так і кількісні покращення. Теорія економічного розвитку – як примітивна та бідна економіка може перетворитися на складну та відносно процвітаючу – має вирішальне значення для слаборозвинених країн, і зазвичай саме в цьому контексті обговорюються питання економічного розвитку.

Економічний розвиток – це підвищення економічного добробуту економіки. Економічний розвиток може включати сильнішу економіку, що забезпечує ширший спектр соціальних послуг, що підвищують добробут нації. Наприклад, нерозвинена економіка в основному базуватиметься на сільському господарстві та дуже обмежених соціальних послугах, таких як охорона здоров'я та освіта. Економічний розвиток пов'язаний із збільшенням реальних доходів, збільшенням тривалості життя, зниженням рівня бідності та покращенням забезпечення основних зручностей[10].

Економічний розвиток, також відомий як економічне зростання чи прогрес, відноситься до створення багатства, яке досягається за рахунок блага та прогресу суспільства. Це проявляється у окремих проектах розвитку, а й у загальному розвитку економіки щодо таких чинників, як освіту, доступність ресурсів життя і рівень життя.

Економічний розвиток відноситься до створення систем освіти, парків відпочинку та інфраструктури громадської безпеки. Важливість економічного розвитку полягає у добробуті населення. Концепція розвитку є ключовим фактором у процесі ухвалення рішень суверенною владою при розробці політики. Економічний розвиток значною мірою залежить від ефективного розподілу ресурсів (причина повільного зростання командної економіки). Розвиток зустрічається не тільки в проектах, а й у підходах до економіки, наприклад, як ресурси розподіляються між галузями, які їх найбільше потребують.

Економічний розвиток спрямоване на підвищення рівня життя людей в економіці за рахунок реалізації політики, програм та соціально-економічних цілей. Часто економічний розвиток використовується щодо розвитку країн, що розвиваються, і слаборозвинених країн, проте його також можна використовувати і щодо розвинених країн. Причина цього в тому, що всі економіки мають працювати над підвищенням рівня життя, збільшенням реальних доходів, тривалістю життя, якістю та доступністю освіти та охорони здоров'я та скороченням бідності для жителів країни.

Таблиця 1.1 - Відмінні ознаки понять «економічне зростання» і «економічний розвиток»

Відмінні ознаки	Економічний розвиток	Економічне зростання
1. Основоположні поняття	Мета, завдання, мотивація, ціннісні орієнтації, інститути, які визначають напрями розвитку	Умови та фактори визначальні, стимулюючі і обмежуючі
2. Місце і роль людини і людських ресурсів	Двояка роль людини: як фактор виробництва і як критерій розвитку	Праця людини як критерій збільшення ВВП на душу населення
3. Інституційне середовище	Супроводжується значними інституціональними змінами	Абстрагується від інституційних змін, опора на раціональне економічну поведінку
4. Вплив на природне середовище	Значно впливає на природне середовище	Значно впливає на природне середовище

Економічний розвиток та економічне зростання часто можуть йти пліч-о-пліч, але це не завжди так. Вони насправді різні. Економічний розвиток зосереджено лише на рівні життя, воно включає як якісні, і кількісні показники. Мета економічного розвитку полягає в тому, щоб сприяти розвитку економіки, в якій її члени отримують вигоду не лише від багатства, а й від освіти, здоров'я та процвітання, що дозволяє економічному розвитку бути багатогранним економічним інструментом.

Навпаки, економічне зростання фокусується збільшення випуску продукції, виробленої економікою від періоду до іншого. Економічне зростання розглядає виключно можливості стимулювання економічного зростання через збільшення реального ВВП.

Економісти загалом згодні з тим, що на економічний розвиток та зростання впливають чотири фактори: людські ресурси, фізичний капітал, природні ресурси та технології. У високорозвинених країнах є уряди, які зосереджені цих галузях. Менш розвинені країни, що навіть мають великі запаси природних ресурсів, відставатимуть, якщо їм не вдасться просувати дослідження в галузі технологій та підвищувати кваліфікацію та освіту своїх працівників.

Рисунок 1.1 - Фактори впливу на економічне зростання [10]

1. Вплив людських ресурсів. Навички, освіта та підготовка робочої сили безпосередньо впливають на зростання економіки. Кваліфікована, добре навчена робоча сила продуктивніша і виробляє високоякісну продукцію, що підвищує ефективність економіки.

Нестача кваліфікованої робочої сили може стати стримуючим чинником економічного зростання. Недостатньо використовувана, неписьменна та некваліфікована робоча сила стане гальмом для економіки і може призвести до зростання безробіття.

2. Інвестиції у фізичний капітал. Поліпшення та збільшення інвестицій у фізичний капітал, такий як дороги, машини та фабрики, знизять витрати та підвищать ефективність економічного виробництва. Заводи та обладнання, які є сучасними та в хорошому стані, більш продуктивні, ніж фізична праця. Вища продуктивність призводить до збільшення випуску[10].

Праця стає більш продуктивною в міру збільшення частки капітальних витрат на одного працівника. Підвищення продуктивність праці збільшує темпи зростання економіки.

3. Кількість та доступність природних ресурсів. Кількість та доступність природних ресурсів впливають на темпи економічного зростання. Відкриття більшої кількості природних ресурсів, як-от нафту чи родовища з корисними копалинами, дасть поштовх економіці з допомогою збільшення виробничих потужностей країни[7].

Ефективність країни у використанні та експлуатації своїх природних ресурсів залежить від навичок робочої сили, типу технології та наявності капіталу. Кваліфіковані та освічені працівники можуть використовувати ці природні ресурси для стимулювання зростання економіки.

4. Поліпшення у технології. Удосконалення технологій дуже впливають на економічне зростання. У міру того, як наукова спільнота робить більше відкриттів, менеджери знаходять способи застосовувати ці інновації у вигляді складніших виробничих технологій.

Застосування більш досконалих технологій означає, що та сама кількість праці буде більш продуктивною, а економічне зростання відбуватиметься з меншими витратами.

Країни, які визнають важливість чотирьох факторів, що впливають на економічне зростання, матимуть більш високі темпи зростання та вищий рівень життя свого населення. Технологічні інновації та підвищення рівня освіти для робітників збільшать обсяги виробництва, що призведе до покращення умов життя для всіх. Підвищення продуктивності праці набагато легше досягти, коли інвестиції робляться в краще обладнання, що вимагає меншої фізичної праці від робочої сили.

5. Верховенство закону та розвиток. Щоб ринок процвітав, люди мають бути впевнені у своїй власності. Якщо злочинність чи корупція в уряді призводять до того, що люди будуть регулярно зазнавати втрати власності, тоді обмін буде ускладнений, а інвестиції будуть невеликими. Крім того, для контрактів необхідне верховенство права; тобто верховенство права необхідне забезпечення інституційної основи, у якій може функціонувати економіка. Наприклад, важлива проблема економіки з екстенсивним регулюванням полягає в тому, що влада, яку вони надають державним чиновникам, неминуче призводить до широко поширеної корупції, яка підриває підприємницькі зусилля та економічне зростання.

6. Інвестиції та заощадження. Заощадження є ключем до зростання та досягнення високих доходів. За інших рівних умов вищі заощадження дозволяють направити більше ресурсів збільшення фізичного і людського капіталу, і навіть на технологічне вдосконалення. Іншими словами, заощадження, що являють собою дохід, що не витрачається на споживання, сприяють економічному зростанню за рахунок надання доступних ресурсів, які можна направити на цілі, що сприяють зростанню. Високі норми заощаджень зазвичай супроводжуються високими рівнями інвестицій. Проте ефективність цих інвестицій може бути дуже мінливою. Зусилля уряду щодо інвестування в людський капітал шляхом сприяння освіті, наприклад, можуть

бути успішними, а можуть і не призвести до реального здобуття освіти. Проекти розвитку, які спонсоруються міжнародними агентствами з надання допомоги, можуть сприяти, а можуть і не сприяти розвитку. Однак інвестиції в інфраструктуру, таку як транспорт та зв'язок, безсумнівно, відіграють важливу роль в економічному розвитку. Інвестиції в покращену інфраструктуру полегшують обмін товарами та послугами і цим сприяють розвитку.

Шість факторів, що обмежують економічне зростання[7]:

1. Погане здоров'я та низький рівень освіти. Люди, які не мають доступу до охорони здоров'я чи освіти, мають нижчий рівень продуктивності. Відсутність доступу означає, що робоча сила не така продуктивна, як могла б бути. Таким чином, економіка не досягає тієї продуктивності, на яку вона могла б піти інакше.

2. Відсутність необхідної інфраструктури. Країни, що розвиваються, часто страждають від неадекватної інфраструктури, такої як дороги, школи та лікарні. Відсутність інфраструктури робить транспорт дорожчим та знижує загальну ефективність країни.

3. Втеча капіталу. Якщо країна не приносить прибутку, що очікується від інвесторів, інвестори виведуть свої гроші. Гроші часто витікають із країни у пошуках вищої норми прибутку[8].

4. Політична нестабільність. Так само політична нестабільність в уряді лякає інвесторів і перешкоджає інвестиціям. Наприклад, історично Зімбабве страждала від політичної невизначеності та законів, що сприяли власності корінних народів. Ця нестабільність відлякала багатьох інвесторів, які віддають перевагу меншій, але більш надійній прибутковості в інших місцях.

5. Інституційна основа. Часто місцеві закони не захищають права належним чином. Відсутність інституційної основи може серйозно вплинути на прогрес та інвестиції.

Британський економіст Джон Мейнард Кейнс (1883–1946) написав у 1935 р. свою основну роботу «Загальна теорія зайнятості, відсотка та

грошей». Ця книга протягом десятиліть була наріжним каменем економічної практики багатьох країн, включаючи США. Це з тим, що, слідуючи моделі Кейнса, нація отримує безліч економічних вигод. До них відносяться збільшення зайнятості, стабільна банківська галузь та інструменти для моніторингу економічного виробництва країни.

Однак кейнсіанська економіка не є ідеальною економічною моделлю. Насправді кейнсіанська економіка має безліч плюсів і мінусів. Кейнс вважав, що уряд повинен керувати споживчим попитом за допомогою політики та оподаткування, тим самим уникаючи інфляції та безробіття, результатів надто великого та надто низького попиту відповідно. Кейнсіанська економіка відрізняється від економіки пропозиції, економічної системи, яка покладає відповідальність за зростання економіки на інвесторів та підприємців.

1. Вищі рівні зайнятості. Серед численних плюсів і мінусів кейнсіанської економіки однією з помітних переваг є вищий рівень зайнятості, підтримуваний економічною моделлю. У періоди рецесії зайнятість падає, а безробіття різко зростає, оскільки підприємства скорочують чисельність своєї робочої сили. Потім відсутність роботи знижує споживчий попит на товари та послуги, оскільки сім'ї скорочують споживання. У такий спосіб створюється небезпечна низхідна спіраль. Коли уряд втручається, щоби фінансово стимулювати бізнес, ці компанії знову починають наймати співробітників. Коли уряд інвестує у проекти громадських робіт, вони безпосередньо збільшують зайнятість. При обох методах спадна спіраль зупиняється.

2. Стабілізація банківської галузі. Як свідчить рецесія 2008-2009 років, нестабільність в американській економіці призвела до того, що банки та інші кредитні установи посилили кредитування. Без доступу до фінансування створення та зростання малого бізнесу зупинилися, а сектор нерухомості постраждав через труднощі з отриманням іпотечних кредитів. Коли уряд втручається, щоб гарантувати кредити, кредитори більш впевнені у наданні капіталу, необхідного як бізнесу, так споживчого ринку. Аргумент проти

кейнсіанської економіки, полягає в тому, що уряд може випустити занадто багато стимулюючих грошей і що надмірна кількість важелів може бути руйнівною.

3. Посилення контролю над державними витратами. Хоча кейнсіанська теорія допускає збільшення державних витрат під час рецесії, вона також закликає уряд до стриманості в умовах економіки, що швидко зростає. Це запобігає збільшенню попиту, яке стимулює інфляцію. Це також змушує уряд скорочувати дефіцит та відкладати кошти на наступний економічний спад.

4. Інструменти для моніторингу економічного виробництва. Одна з цілей Кейнса полягала в тому, щоб мати змогу відстежувати загальний обсяг виробництва країни, що на той час ще не було зроблено в Америці чи Англії. Кейнс розробив підхід у відповідності до якого стан економіки може бути виміряне її виробництвом, порівняно з її потужністю. Розуміючи та вимірюючи ці індикатори, уряд може краще прогнозувати рецесійні та інфляційні цикли і, таким чином, краще підготовлений для того, щоб втрутитися на ранньому етапі, щоб втрутитися у негативні ситуації.

5. Помірність процентних ставок. У надмірно стимульованому економічному циклі попит на кредити для збільшення споживання та інвестицій перевищує можливості кредиторів щодо їх надання. Це викликає зростання відсоткових ставок, підживлюючи інфляцію. Згідно з кейнсіанською теорією, державні витрати на такому ринку скорочуються, що знижує загальний попит на кредити і знижує відсоткові ставки і, зрештою, інфляцію.

Ось кілька прикладів економічного розвитку у деяких різних секторах економіки:

1) Фінансовий – створення стабілізованої системи центрального банку, яка може здійснювати та контролювати грошово-кредитну політику, призведе до економічного розвитку.

2) Охорона здоров'я – реформа охорони здоров'я, доступність медичних послуг та засобів для всіх учасників економіки призведе до економічного розвитку.

3) Освіта та професійна підготовка – фінансування та доступ до послуг державної освіти та професійної підготовки, особливо для меншин та малозабезпечених верств населення, призведе до економічного розвитку.

4) Транспорт та інфраструктура – будівництво або ремонт автомагістралей, мостів та доріг, а також доступність послуг громадського транспорту призведуть до економічного розвитку.

Отже, економічний розвиток – це підвищення економічного добробуту економіки. Економічний розвиток може включати сильнішу економіку, що забезпечує ширший спектр соціальних послуг, що підвищують добробут нації. Наприклад, нерозвинена економіка в основному базуватиметься на сільському господарстві та дуже обмежених соціальних послугах, таких як охорона здоров'я та освіта. Економічний розвиток пов'язаний із збільшенням реальних доходів, збільшенням тривалості життя, зниженням рівня бідності та покращенням забезпечення основних зручностей.

1.2. Імперативи сучасного економічного розвитку

Світова економіка є єдиним глобальним організмом, що включає економічний стан кожної країни. Світова економіка виникла внаслідок міжнародного поділу праці. Сучасне світове співтовариство характеризується розширеною структурою та достатнім ступенем відкритості для інших країн. Рух глобального економічного взаємозв’язку, який проявляється в економічній інтеграції, є передумовою більш тісної взаємної співпраці та взаємозв’язку між країнами, а також становить основу утворюючи фундамент глобальної економіки.

В умовах глобалізації світове господарство перетворилося на єдину цілісну соціально-економічну систему, в якій існує багато суперечливих тенденцій.

По-перше, це тенденція до мікро- та макроекономічної інтеграції. Якщо визначити глобалізацію як процес, то її можна описати як поступове, широке і глибоке перетворення світової економічної системи в новий стан в рамках світової економіки, головним чином «глобальних гравців», які взаємодіють в національній сфері. Цей перехід свідчить про явище, коли мікро- та макроекономічні системи починають дифузію. Якщо глобалізацію визначити як взаємодію різних типів «глобальних акторів», зокрема транснаціональних корпорацій у сфері мікроекономічних систем, які традиційно належать до сфери важливих компонентів [1].

По-друге, сучасне світове співтовариство характеризується роз'єднаністю та суперечливим зростанням глобальних економічних акторів. Перехід відносин на новий рівень, розвиток протиріч між країнами нівелюється розвитком інтеграційного процесу, який відтворює ці протиріччя з новою якістю. Ця тенденція відображається в безперервних соціально-економічних конфліктах між інтегрованими групами світової економіки, загостренні протиріч між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються.

По-третє, протиріччя «Північ-Південь» виражається в серйозному розриві світових технологій. «Північ» наслідує досягнення розвитку буржуазії протягом століть, з обмеженим, стійким репродуктивним населенням, з глибокими традиціями життя в ринкових умовах, створення та використання високих технологій, кваліфікованої робочої сили та доступу до постіндустріальних сфер, одночасно поглинання значної частини (до 80%) природних ресурсів та експорт до країн третього світу «брудних» технологій, які вимагають інтенсивного використання низько-кваліфікованої робочої сили та завдають шкоди навколишньому середовищу. «Південь» забезпечує передові економіки природними ресурсами, концентрує промисловість і

«брудні» промислові технології, обтяжений загрозливими екологічними, соціальними та демографічними проблемами [3].

По-четверте, сучасна світова економіка характеризується прискореним розвитком системного проектування, що має як тенденцію інтеграції, так і тенденцію наростання внутрішніх протиріч у міжнародному співтоваристві. Ця інституціоналізація містить у собі внутрішню суперечність, яка посилює бюрократизацію демократичного напряму світової економіки, що пов'язано з появою альтернатив бюрократично-фінансовій олігархічній владі в усьому світі.

По-п'яте, складні протиріччя, пов'язані з поширенням у світі постіндустріальних інформаційних технологій і комунікацій, зокрема інтернаціоналізацією та локалізацією виробничих процесів, вирішуються у формуванні відкритих глобальних технологічних систем [2].

Зміна глобальної парадигми існування, генезису та трансформації господарських систем сучасного світу – це системний закономірний результат розвитку світ-системи і людської цивілізації в цілому [18; 19]. Парадигма формується і розвивається під впливом глобальних світових економічних та політичних трендів, серед яких слід виділити:

– поширення євроатлантичної парадигми, формування поліцентризму та багато полюсності (оцінюючи дію сучасних ТНК);

– посилення протистояння між політичними та економічними силами в окремих країнах (окремі країни будують власні цивілізаційні національні чи регіональні парадигми, а через світову фінансово-економічну кризу та всихання стародавніх способів життя загострилися протиріччя між цивілізаціями);

– валютна трансформація як засіб експорту євроатлантичної парадигми у світ (Сполучені Штати експортують свою цивілізаційну парадигму через власну валюту як основний платіжний засіб глобальних зовнішньоекономічних розрахунків), перехід до п'ятої та шостої економіко-

технологічної системи (особливе значення має концепція круга В. Вернадського);

– зміни національних економічних моделей в умовах системної кризи (неопротекціонізм, ринковий соціалізм, керовані ринки, неоколоніалізм, масовий капіталізм, транзиціонізм тощо);

– оновлення моделі управління економікою, що потребує відповідної зміни структури політичної влади країни та закладає нову основу для розвитку міжнародних інституцій.

Глобалізація економічного розвитку пов'язана з неминучою соціалізацією бізнесу, тобто необхідністю все більш ретельного розгляду його соціальних аспектів. Фактично мова йде говоримо про людський елемент у функціонуванні глобальної економіки, а саме: підтримання умов для існування людини на Землі, усунення зростаючої асиметрії та запобігання новій нерівності у розподілі та використанні споживчих благ, можливості людського розвитку всіх видів тощо.

Слід зазначити, що соціалізація глобальної економіки проявляється також у усуспільненні виробництва та гуманізації праці. У суспільному розвитку все більшого значення набуває людський фактор, а відповідно зростає і роль соціальних факторів в економіці всіх цивілізованих країн. Тенденція соціалізації пов'язана зі становленням постіндустріальної економіки, з підвищенням ролі людини, її духовно-моральних якостей і цінностей, здібностей, знань, виробничого досвіду, які дозволяють їй активізувати свою діяльність і визначати її положення в економічній системі займає відповідне місце.

Основна увага змістилася з національних інтересів на особисті. Таким чином, соціалізація глобальної економіки стала ключовим імперативом глобального розвитку. Для визначення напрямків і механізмів глобальної економічної соціалізації розглянемо сутність і склад глобальних імперативів розвитку.

На етапі якісної структурної трансформації світової господарської діяльності рушійними силами глобального розвитку стала імперативна система, яка включає: політичні, науково-технологічні, змістовні, культурні, екологічні, людського розвитку та соціально-економічні імперативи.

Стосовно імперативів, перш за все, слід розглянути підхід Е. Канта, який визначає імперативи як правила, що містять об'єктивні примуси певного типу поведінки, і виділяє:

Категоричні імперативи – безумовні етичні розпорядження про правильну поведінку особи. Людина як розумна істота, що володіє вільною волею і гіпотетичними командами, є вимогами, які повинні бути виконані як необхідна умова для досягнення поставленої мети. Є. З. Мирська бачить в імперативних нормах правила, виражені у формі дозволу, заборони, регламентації, переваги тощо.

Загалом більшість філософських словників трактують імперативи як принципи, що характеризуються незаперечними обов'язками та базуються на глибоких морально-етичних переконаннях, що робить формалізовані норми максимально ефективними. Отже, саме в цьому полягає головна відмінність формальних і неформальних правил і імперативів Д. Норта.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що хоча межі між поняттями «інститут», «інституція» та «імператив» (частина імперативної норми = формальна норма) розмиті, вони різні, хоча функціонально пов'язані з еволюційно всім по-різному пов'язані. Як правило, інституції стимулюють розвиток інституцій як характерної організаційної форми індивідуальної взаємодії в суспільстві.

У свою чергу, агентство формулює накази, які враховують його сприйняті ймовірності, відповідно до загальноприйнятих звичаїв суспільства, спрямовані на забезпечення необхідного регулювання та координації відносин у певному інституційному середовищі.

У результаті, завдяки «спіралевидності» цього явища, відбувається саморегуляція взаємозв'язку та його розвиток. Після досягнення

максимального рівня ефективності в деяких випадках настає фаза, на якій дисбаланс між існуючими обов'язковими нормами та мінливим середовищем у процесі розробки поступово збільшується протягом певного інтервалу часу. Виникла потреба якісного оновлення попереднього змісту імперативних норм з урахуванням нових вихідних положень для забезпечення ефективної взаємодії в суспільстві. Розробляючи інституційні вимоги до національної економічної безпеки, необхідно враховувати наступні фактори (Додаток А, Рисунок А.1). Слід також виділити наступні складові глобального імперативу розвитку (рис. 1.2).

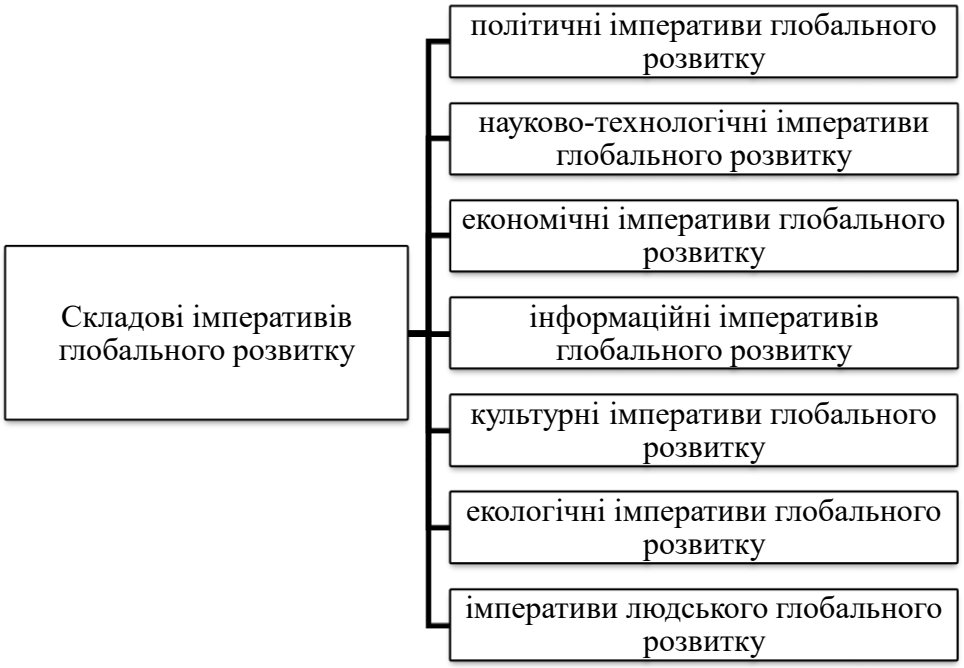

Рисунок 1.2 - Складові імперативів глобального розвитку [4-7]

Аналізуючи склад сучасних глобальних потреб розвитку, насамперед необхідно зазначити, що політичні вимоги глобального розвитку передбачають зміну однополярної парадигми світової системи, в якій переважання США як економічного лідера поряд з регіональними інтеграційними блоками і нових центрів світової економічної конкуренції Посилюється роль (Китаю, Індії, Росії, країн Близькосхідного регіону), спостерігається перехід технологічного процесу в багатополярний режим.

У свою чергу, глобальний розвиток науки і технологій потребує прискорення науково-технічного прогресу в різних країнах шляхом участі в розробці ключових інновацій і процесі їх комерціалізації [7].

Що стосується потреб глобальної інформатизації, то її основною закономірністю є явище інформаційної глобалізації. Інформатизація стала найважливішим економічним ресурсом, спонукаючи країни до масового впровадження інформаційних технологій у різні сфери життя людини.

Також здійснюється стимулювання розуміння процесів глобалізації в рамках парадигм «інформаційного суспільства», «нової економіки» та «віртуальної економіки».

Щодо необхідності культури, то тут слід зазначити, що логіка процесу глобалізації у сфері культури підпорядковується іншим законам, ніж у сфері економіки, політики та фінансів. Це пояснюється тим, що якщо можлива гомогенізація та узагальнення матеріальних компонентів цивілізації, то виникають великі проблеми у сфері духовного стримування. Єдино можливим способом взаємодії культур сучасного світу є діалог, тобто рівноправне партнерство, де логікою взаєморозуміння виступає принцип взаємодоповнюваності [5].

Екологічні розпорядження – це загальнообов’язкові, об’єктивно зумовлені принципи екологічної поведінки, напрями, форми і методи управління, механізми, засоби і засоби примусового виконання, які є обов’язковими і застосовуються в межах створеного правового поля, втілюючи суспільний інтерес[4].

Наголос на необхідності людського розвитку пов’язаний з тим фактом, що сьогодні концепція людського розвитку стала одним із найкращих гуманітарних надбань людської цивілізації. Науковці вважають, що на етапі побудови економіки знань з кожним днем зростає значення і роль людського капіталу, що змінює не лише економіку, а й різні сфери суспільного життя.

Нові ролі людей і якості, які формують людський потенціал, визначають потребу в більш гуманній і соціалізованій економіці та

суспільстві. У свою чергу, це вимагатиме зміни державних пріоритетів. Реальність багатьох зарубіжних країн, які успішно побудували «економіку знань» («нова економіка»), полягає в тому, що вони досягли значного прогресу у створенні передумов для розвитку людського капіталу [3].

Щодо потреб соціалізації глобальної економіки, то вони безпосередньо формуються під впливом середовища соціально-економічного розвитку, яке, у свою чергу, включає три складові: зміну умов праці та мотивації, професійний розвиток працівників та відтворення робочої сили. Глобальна концепція специфічної триєдності імперативів економічної соціалізації полягає в тому, що саме вони пов'язують економічну та соціальну сфери націй і світу в ціле.

Оскільки економіка – це сукупність взаємопов'язаних галузей матеріального виробництва та невиробничої сфери, ключовою ланкою в якій є працівник. В результаті діяльності співробітників компанії створюються матеріальні блага і послуги, які задовольняють потреби не тільки соціальних працівників, а й інших учасників суспільства.

Отже, трудова діяльність, заснована на розвитку професійних здібностей працівників, забезпечує не лише відтворення власного потенціалу працівників, а й задоволення різноманітних потреб населення на всіх рівнях. У цьому полягає суть соціальної діяльності. Соціально-економічні правила формуються саме в трьох ключових сферах людської діяльності: власне трудова діяльність, розвиток професійної компетентності працівників і розширене відтворення робочої сили.

1.3. Методологічні підходи до оцінки економічного розвитку країн світу та їх рейтингування

Існують показники економічного розвитку, які являють собою кількісні заходи, що використовуються на відміну розвиненої країни від країни, що

розвивається. Розвинена країна характеризується стійким економічним зростанням, зумовленим ВВП душу населення, технологічним прогресом, рівнем індустріалізації та загальним вищим рівнем життя. Країна, що розвивається, характеризується низьким доходом на душу населення або низьким ВВП на душу населення, мінімальною виробничою базою та інвестиціями, низьким людським капіталом і слабкими або нестабільними органами управління та інститутами.

Економічними показниками економічного розвитку є:

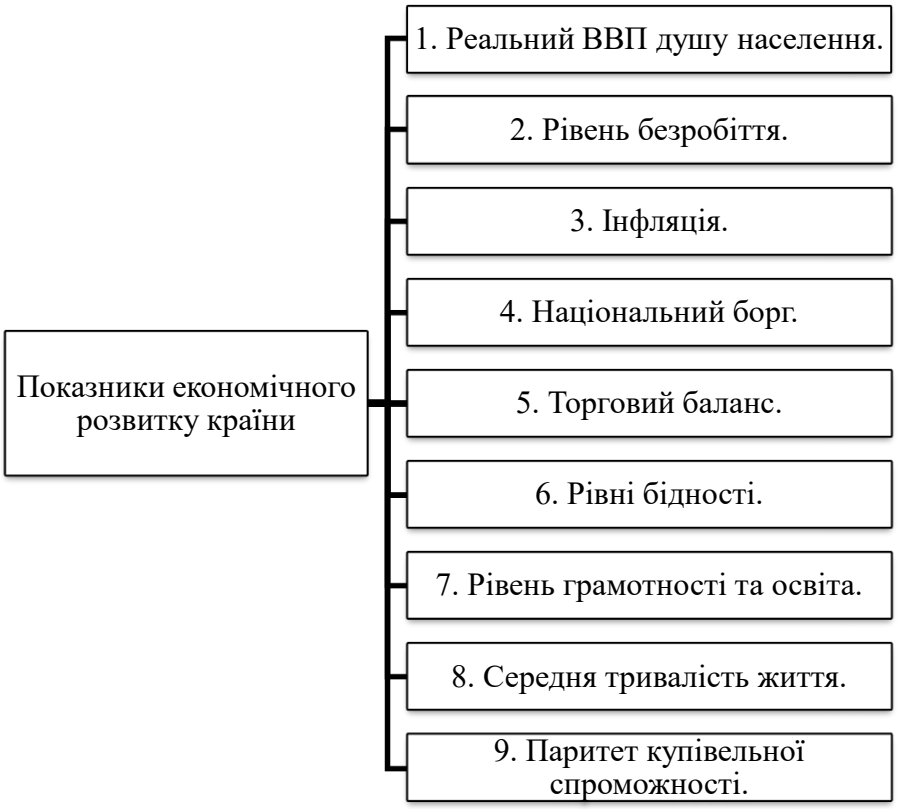

Рисунок 1.3 - Показники економічного розвитку країни [17]

Проаналізуємо дані показники більш детально.

1. Валовий внутрішній продукт душу населення – це показник, що дає уявлення про рівень сукупного виробництва, виробленого економікою, що також дорівнює сукупному національному доходу. Розвинені країни мають більший ВВП на душу населення, оскільки вони, як правило, мають меншу чисельність населення і більший реальний ВВП через ширший доступ до технологій та інвестицій. Тоді як країни, що розвиваються, мають більш

низький ВВП на душу населення, оскільки вони мають більшу чисельність населення і нижчий реальний ВВП через обмежені доступні технології та інвестицій.

2. Рівень безробіття. Рівень безробіття – це показник, який дає уявлення про безробітних у складі робочої сили, які активно шукають роботу. У розвинених країнах рівень безробіття нижче, ніж країни, що розвиваються, через різні фактори, такі як доступ до освіти і професійної підготовки, чисельність населення, стабільність і можливості на ринку праці, а також наявність і якість програм соціального забезпечення, і це лише деякі з них.

3. Інфляція. Інфляція – це показник, який дає уявлення про зміни цін на товари та послуги у відсотках від збільшення вартості життя. Це також дає уявлення про купівельну спроможність валюти економіки. Більш висока інфляція свідчить про нижчу купівельну спроможність валюти, іншими словами, на ту саму вартість у грошових одиницях можна купити менше товарів та послуг.

У країнах, що розвиваються, рівень інфляції вищий, ніж у розвинених країнах, через різні фактори, такі як нестійкий обмінний курс, а також нестабільність центрального банку в управлінні грошово-кредитною політикою. Крім того, більш високі темпи інфляції країни, що розвиваються, пов'язані зі швидким економічним зростанням, який створює ланцюгову реакцію збільшення наявного доходу, збільшення попиту і, як наслідок, зростання цін.

4. Національний борг. Державний борг країни – це показник, який дає уявлення про чисте накопичення запозичень уряду у внутрішніх та іноземних кредиторів. Розвинені країни мають більш низький державний борг порівняно країни, що розвиваються в силу різних факторів, основний з яких полягає в тому, що країни, що розвиваються, потребують капіталу для стимулювання економічного зростання і схильні позичати у розвинених країн. Крім того, державний борг може бути важко погасити з часом через те, що він накопичується від одного покоління до іншого.

5. Торговий баланс. Торговий баланс країни – це показник, що дає уявлення чистому експорті країни. Країни, що розвиваються, мають більший чистий експорт, оскільки вони експортують більше товарів, ніж розвинені країни, як засіб економічного зростання.

6. Рівні бідності. Рівень населення, що живе за межею бідності, визначає рівень економічного розвитку. У країнах, що розвиваються, більш високий рівень бідності через більшу чисельність населення і нижчий рівень життя.

7. Рівень грамотності та освіта. Рівень грамотності країни – це відсоток населення, яке вміє читати та писати. Існує позитивна кореляція між вищим рівнем грамотності та економічним розвитком. Доступ до освіти дає уявлення про відсоткову частку населення, яке отримало початкову, середню та вищу освіту. Освіта населення може сприяти економічному розвитку економіки.

8. Середня тривалість життя. Показник середньої очікуваної тривалості життя дає уявлення про передбачуваний вік, протягом якого людина може прожити. Розвинені країни мають більш високу тривалість життя через їх існуючий і зростаючий економічний розвиток порівняно країни, що розвиваються.

9. Паритет купівельної спроможності (ПКС). Концепція паритету купівельної спроможності (ПКС) є інструмент, використовуваний щодо багатосторонніх порівнянь між національними доходами і рівнем життя різних країнах. Купівельна спроможність вимірюється ціною певного кошика товарів та послуг. Таким чином, паритет між двома країнами означає, що на одиницю валюти в одній країні можна купити той самий кошик товарів та послуг в іншій, беручи до уваги рівні цін в обох країнах.

Коефіцієнт ПКС вимірює відхилення від умови паритету між двома країнами і є загальною кількістю наборів товарів та послуг, які можна купити за одну одиницю національної валюти.

Хоча коефіцієнти ПКС широко використовуються, вони не завжди можуть відображати реальний рівень життя в країнах з таких причин:

- базові рівні витрат і цін, що відображають моделі споживання, можуть бути неправильними;
- при порівнянні несхожих країн складно побудувати однакові кошики товарів та послуг, тому що у людей різні смаки та уподобання, а якість товарів різна;
- ціни на товари, що продаються рідко бувають рівними, оскільки існують торгові обмеження та інші бар'єри для торгівлі, які призводять до відхилення від ПКС.

Також є ряд показників, які допомагають зрозуміти рівень розвитку, порівняти з іншими країнами чи різними періодами часу. Ці показники допомагають краще планувати досягнення економічного розвитку.

Показниками економічного розвитку є:

1. Темпи зростання національного доходу: У цьому показнику реальний прибуток розраховується в постійних цінах. Якщо є зростання національного доходу, це вказує на економічний розвиток. Коли є високий рівень національного доходу, високий рівень розвитку та навпаки.

2. Доход на душу населення (PCI). Зростання PCI є важливим індикатором економічного розвитку. Зростання PCI свідчить про економічне благополуччя країни.

3. Споживання душу населення (РДН). Збільшення споживання товарів та послуг населенням вимірюється в РДН. Наприклад, одяг, їжа, освіта, здоров'я тощо. Збільшення РДН свідчить про кращу якість життя людей і більш високий економічний розвиток країни.

4. Індекс фізичної якості життя (PQLI) та індекс людського розвитку (HDI). PQLI – загальний добробут людей за очікуваною тривалістю життя, дитячою смертністю, рівнем життя.

Індекс людського розвитку. Індекс розвитку є найчастіше використовуваним індикатором економічного розвитку. Він бере до уваги три аспекти економічного розвитку:

– рівень життя – вимірюється доходом на душу населення;

– освіта – вимірюється рівнем грамотності;

– довголіття вимірюється середньою тривалістю життя та дитячою смертністю.

ІЛР вимірює очікувану тривалість життя, освіту та рівень життя.

Підвищення PQLI та HDI свідчить про покращення якості життя людей і, отже, про економічний розвиток.

5. Промисловий прогрес. Промисловий прогрес є важливим показником економічного розвитку. Це допомагає збільшити дохід на душу населення та національний продукт країни.

6. Накопичення капіталу – це означає інвестування в транспорт, іригацію, дороги, електрику, технології тощо. Вищі накопичення капіталу призведе до вищого економічного розвитку. Показники економічного розвитку більше спрямовані на якісне покращення життя людей у країні. Вищий показник цих показників свідчить про рівні економічного розвитку.

Конкретні індекси економічного розвитку можуть включати:

1. Індекс людського розвитку (ІРЛ). Індекс очікуваної тривалості життя. Середня очікувана тривалість життя в порівнянні з глобальною очікуваною тривалістю життя.

Оскільки ІРЛ є показником економічного розвитку, що найчастіше використовується, він має багато позитивних сторін:

1) Надійний. Інформація оновлюється щорічно та з надійних джерел.

2) Точний. ІЛР перевершує одиночні показники, оскільки він використовує два типи соціальних даних (охорону здоров'я та освіту) поряд з одним типом економічних даних, що дає більш широку перспективу.

3) Корисно. ІЛР є дуже корисним інструментом для урядів, які прагнуть розробити політику, орієнтовану на економічний та людський розвиток.

Основними недоліками Індексу людського розвитку як показника розвитку:

1) Простота. Його критикували через те, що він надто простий і тому не може дати реального уявлення про рівень розвитку економіки. Це підтверджується тим аргументом, що економічний розвиток та людський розвиток є більш широкими концепціями з набагато більшими вимірами, ніж ті, що відображені в ІЛР.

2) Не однаково зважені. Усі фактори, що використовуються для розрахунку ІЛР країни, мають однакову вагу, але є побоювання, що багатство (ВНД), як і раніше, має надто велику вагу в ІЛР. Цей факт дає можливість багатшим країнам штучно маніпулювати своїм рейтингом. Крім того, ВНД не враховує приховану економіку, яка, як правило, становить більшу частину економіки менш розвинених країн.

2. Індекс людської бідності (Population poverty index – PPI). Індекс бідності населення (PPI) запроваджено Програмою розвитку ООН (ПРООН).

Для вимірювання темпів економічного розвитку країн з низьким рівнем доходу він досліджує освіту, очікувану тривалість життя, рівень абсолютної бідності та доступ до охорони здоров'я та безпечної питної води.

- імовірність при народженні не дожити до 40 років (помножити на 100);
- рівень неписьменності серед дорослих;
- середнє арифметичне цих трьох характеристик:

1) відсоток населення, яке не має доступу до безпечної води;
2) відсоток населення, яке не має доступу до охорони здоров'я;
3) відсоток дітей, що недоїдають, віком до п'яти років.

3. Індикатор справжнього прогресу (Genuine Progress Indicator (GPI). GPI прагне точніше враховувати добробут країни, ніж просто ВВП (валовий

внутрішній продукт). GPI виходить із ВВП як основа, але також бере до уваги екологічні та соціальні фактори, такі як:

- забруднення;
- рівень бідності;
- стандарти здоров'я;
- показники нерівності;
- рівень злочинності;
- вартість боротьби із забрудненням;
- вартість проїзду;
- вартість дорожньо-транспортних пригод;
- цінність освіти;
- цінність домашньої праці та виховання.

GPI передбачає, що в міру того, як економіки збільшують ВВП, економічний добробут в цілому збільшується, проте настає момент, коли GPI починає зростати повільніше і зрештою стагнує. Іншими словами, вищий ВВП не веде автоматично до економічного розвитку, тому що витрати зростання стають такими ж високими, як і вигоди.

Отже, існують показники економічного розвитку, які являють собою кількісні заходи, що використовуються на відміну розвиненої країни від країни, що розвивається. Розвинена країна характеризується стійким економічним зростанням, зумовленим ВВП душу населення, технологічним прогресом, рівнем індустріалізації та загальним вищим рівнем життя. Країна, що розвивається, характеризується низьким доходом на душу населення або низьким ВВП на душу населення, мінімальною виробничою базою та інвестиціями, низьким людським капіталом і слабкими або нестабільними органами управління та інститутами.

РОЗДІЛ 2
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН СВІТУ ТА ЙОГО ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІД ВПЛИВОМ КЛЮЧОВИХ ГЛОБАЛЬНИХ ІМПЕРАТИВІВ

2.1. Сучасні тенденції світового економічного розвитку

Серія серйозних потрясінь, що посилюють один одного, обрушилася на світову економіку в 2022 році, коли вона наблизилася до середини терміну досягнення цілей, сформульованих на порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року. У той час як наслідки пандемії COVID-19 все ще відчуваються в усьому світі, війна в Україні викликала нову кризу, порушивши функціонування продовольчих та енергетичних ринків та посиливши проблеми дефіциту продовольства та недоїдання у багатьох країнах, що розвиваються.

Високі темпи інфляції призвели до ерозії реальних доходів та глобальної кризи в плані подорожчання вартості життя, внаслідок якого мільйони людей опинилися за межею бідності та складному економічному становищі. Водночас глобальна кліматична криза продовжувала завдавати тяжких втрат: періоди аномальної спеки, лісові пожежі, повені та урагани завдавали колосальних економічних збитків і породжували гуманітарні кризи в багатьох країнах.

Всі ці потрясіння чинитимуть сильний тиск на світову економіку у 2023 році. Хронічно високі темпи інфляція, що становили в 2022 році в середньому близько 8,7 %, спричинили агресивне посилення грошово-кредитної політики в багатьох розвинених країнах і країнах[35].

Стрімке підвищення відсоткових ставок, особливо Федеральної резервної системою США, мало глобальний побічний ефект, викликавши відтік капіталу та знецінення валют у країнах, посиливши тиск на платіжний баланс і посиливши ризики щодо прийнятності боргу.

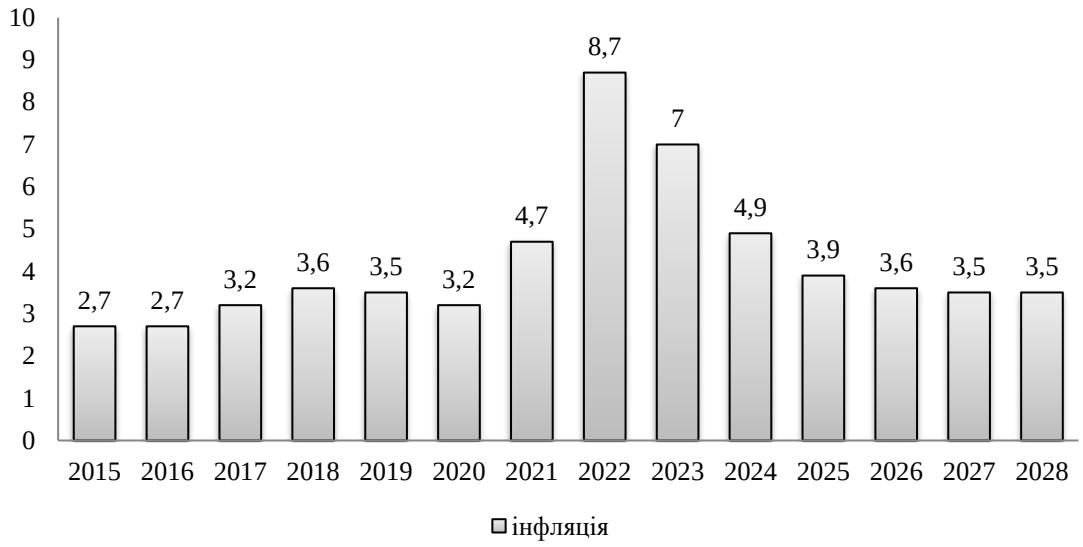

Рисунок 2.1 – Динаміка світової інфляції в 2015-2028 рр., % [35]

Умови фінансування різко посилилися на тлі високого рівня приватного та державного боргу, що призвело до збільшення вартості обслуговування боргу, звуження можливостей для маневру бюджетними коштами та підвищення ризиків невиконання зобов'язань за суверенними кредитами.

Зростання відсоткових ставок і зниження купівельної спроможності негативного позначилися на довірі споживачів та настроях інвесторів, ще більше віддаливши найближчі перспективи на зростання світової економіки.

Світова торгівля ослабла через зниження попиту на споживчі товари, тривалої війни в Україні та проблем, що зберігаються у виробничо-збутових ланцюжках. З урахуванням цього прогнозується уповільнення темпів зростання світового виробництва з 3 % у 2022 році до всього 1,9 % у 2023 році, що є одним із найнижчих показників зростання за останні десятиліття.

Глобальне зростання імовірно дещо підвищиться до 2,7 % у 2024 році за умови початку очікуваного послаблення макроекономічних факторів, що стримують, 2023 року. За прогнозами, інфляційний тиск поступово скорочуватиметься на тлі зниження сукупного попиту у світовій економіці. Це дозволило б Федеральній резервній системі та іншим найбільш впливовим

центральним банкам уповільнити темпи посилення грошово-кредитної політики і зрештою перейти до її пом'якшення. Однак короткострокові економічні перспективи залишаються дуже невизначеними через збереження численних економічних, фінансових, геополітичних та екологічних ризиків[35].

Поточний глобальний економічний спад зачіпає як розвинені, так і країни, що розвиваються, і багато з них ризикують зіткнутися з рецесією в 2023 році. У Сполучених Штатах, державах-членах Європейського союзу та інших розвинених країнах відбулося послаблення імпульсу зростання, що негативно позначилося на світовій економіці.

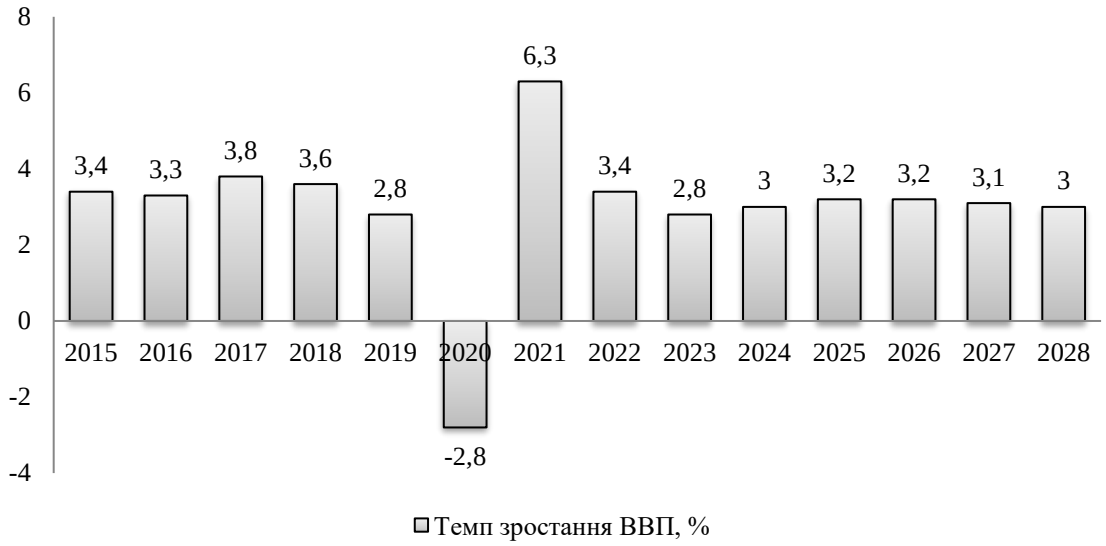

Рисунок 2.2 – Динаміка темпу зростання світового ВВП в 2015-2028 рр., % [35]

Валовий внутрішній продукт (ВВП) у Сполучених Штатах, за прогнозами, зросте у 2023 році лише на 0,4 % порівняно з розрахунковим показником зростання у 2022 році на рівні 1,8 %[35].

Очікується, що споживачі скоротять витрати з урахуванням вищих відсоткових ставок, зниження реальних доходів та значного скорочення вартості чистих активів домогосподарств. Зростання іпотечних ставок та збільшення вартості будівництва, ймовірно, й надалі чинитимуть тиск на

ринок житлового будівництва, і при цьому прогнозується подальше зниження обсягів капітальних вкладень у житлову нерухомість.

Короткострокові економічні перспективи Європи різко погіршилися на тлі війни, що триває в Україні. За наявними прогнозами, у багатьох європейських країнах відбуватиметься м'яка рецесія з урахуванням того, що зростання цін на енергоносії, високі темпи інфляції та посилення фінансових умов негативно впливають на споживання домогосподарств та обсяг інвестицій.

Економічне зростання в країнах Європейського союзу, за прогнозами, становитиме у 2023 році 0,2 % порівняно з розрахунковим показником на рівні 3,3 % у 2022 році, коли подальше послаблення обмежень, введених у зв'язку з пандемією COVID-19, та вивільнення відкладеного попиту стимулювало економічну активність.

Враховуючи те, що Європейський Союз продовжує докладати зусиль до зниження залежності від викопного палива з росії, регіон залишається вразливим у плані перебоїв у постачанні енергоносіїв, включаючи дефіцит газу.

Перспективи економіки Сполученого Королівства особливо похмурі з урахуванням різкого зниження витрат домогосподарств, податкового бюджетного тиску та викликів з боку пропозиції, частково зумовлених виходом країни з Євросоюзу. У Сполученому Королівстві рецесія розпочалася у другій половині 2022 року, а 2023 року ВВП скоротиться, за прогнозами, на 0,8 %.

Незважаючи на помірні темпи зростання, очікується, що в 2023 році економіка Японії опиниться серед розвинених економік з кращими показниками. На відміну від інших країн із розвиненою економікою грошово-кредитна та податково-бюджетна політика залишається кон'юнктурною. Однак дефіцит чіпів, що затягнувся, зростання вартості імпорту (викликане ослабленням позицій японської єни) і уповільнення динаміки попиту на зовнішньому ринку негативно впливають на обсяги

промислового виробництва. У 2023 році прогнозується збільшення ВВП на 1,5 %, що дещо нижче за розрахунковий показник зростання у 2022 році на рівні 1,6 %.

Війна в Україні сильно впливає на короткострокові економічні перспективи Співдружності Незалежних Держав та Грузії. Значні втрати виробництва в Україні надають побічний вплив на решту регіону. Проте в 2022 році російська економіка скоротилася менше, ніж спочатку очікувалося, а ВВП знизився всього на 3,5 % завдяки значному активному сальдо поточного платіжного балансу, стабільності банківського сектора, що зберігається, і відмові від спочатку різкого посилення грошово-кредитної політики.

Економіка деяких країн регіону виграла від підприємств та резидентів, а також від припливу капіталу: у 2022 році в них спостерігалися швидші темпи зростання, ніж очікувалося. Поліпшення умов торгівлі сприяло зростанню у країнах регіону, які експортують енергоносії. Загалом, як очікується, сукупний ВВП Співдружності Незалежних Держав та Грузії (за винятком України) скоротиться у 2023 році на 1 % порівняно з розрахунковим показником зниження на 1,6 % 2022 року.

2.2. Рейтинги країн за рівнем економічного розвитку

Термін «розвинена країна» часто використовується для опису суверенної держави, яка має зрілу економіку та технологічно розвинену інфраструктуру, проте цей опис не передає всієї широти та глибини цього терміну. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй вимірює людський розвиток у країнах світу, відстежуючи десятки точок даних у широкому діапазоні секторів, від ВВП на душу населення до рівня грамотності, тривалості життя, політичної стабільності та доступу до електрики. Потім ці

бали зіставляються на єдину оцінку – щорічний індекс розвитку людського потенціалу (ІРЛП).

ІРЛП коливається від 0,000 (найнижчий рівень розвитку) до 1,000 (найвищий рівень розвитку). Країни, що набрали від 1000 до 0800, класифікуються як розвинені. Країни, чий показник ІРЛП падає нижче, класифікуються як такі, що розвиваються, найменш розвинені або (неформально) слаборозвинені. ІРЛП можна використовувати для визначення кращих країн для життя, оскільки більш розвинені країни зазвичай пропонують своїм мешканцям більш високу якість життя.

Таблиця 2.1 – 10 провідних розвинених країн за Індексом розвитку людського потенціалу, 2022 р. [36]

Країна	**ІРЛП**	**Чисельність населення, 2023 р.**
Швейцарія	0,962	8 796 669
Норвегія	0,961	5 474 360
Ісландія	0,959	375 318
Гонконг	0,952	7 491 609
Австралія	0,951	26 439 111
Данія	0,948	5 910 913
Швеція	0,947	10 612 086
Ірландія	0,945	5 056 935
Німеччина	0,942	83 294 633
Нідерланди	0,941	17 618 299

Зайнявши третє місце у 2020 році зі значенням індексу 0,962, Швейцарія стала найрозвиненішою країною на Землі у 2021 році. Швейцарія покращила свій показник у порівнянні з 2021 роком через збільшення тривалості життя після піку пандемії COVID. з 83,1 року у 2020 році до 84 років у 2021 році. Швейцарії також допомогло збільшення валового національного доходу на душу населення на 1,922 долара, що тепер становить 66,933 долара на особу.

Замкнули трійку лідерів Норвегія та Ісландія, а Гонконг та Австралія увійшли до першої п'ятірки. Німеччина опинилася в числі 90 відсотків країн,

у яких їхні показники впали з сьомого місця у 2020 році до дев'ятого у 2021 році, в основному через зниження очікуваної тривалості життя.

Найбільші економіки світу можуть сильно відрізнятися за розміром та можливостями, демонструючи широкий діапазон ВВП.

Таблиця 2.2 – ТОП-15 провідних розвинених країн за рівнем ВВП, 2022 р. [36]

№	**Країна**	**ВВП, дол. США**
1	Сполучені Штати Америки	23 315 080 560 000
2	Китайська Народна Республіка	17 734 062 645 371
3	Японія	4 940 877 780 755
4	Німеччина	4 259 934 911 822
5	Індія	3 176 295 065 497
6	Великобританія	3 131 377 762 926
7	Франція	2 957 879 759 264
8	Італія	2 107 702 842 670
9	Канада	1 988 336 331 717
10	Південна Корея	1 810 955 871 381
11	Росія	1 778 782 625 794
12	Бразилія	1 608 981 456 325
13	Австралія	1 552 667 363 236
14	Іспанія	1 427 380 681 295
15	Мексика	1 272 839 334 119

Сполучені Штати Америки є найбільшою економікою у світі з ВВП понад 20 трлн дол. США. Сектор послуг у США набагато більш розвинений та технологічно досконалий. На цей факт припадає близько 80% ВВП. Таким чином, найбільші корпорації та фірми, що пропонують свої послуги в галузі технологій, роздрібної торгівлі, фінансів та охорони здоров'я, відіграють головну роль на світовій арені.

За ним слідує Китай з ВВП у 17,7 трлн дол. США; проте ця цифра швидко зростає, оскільки Китай продовжує вкладати значні кошти у економічний розвиток. Китайська економіка продемонструвала разюче зростання за останні кілька десятиліть. Цей факт допоміг країні зайняти таке бажане друге місце в списку Топ 10 економіки світу.

Третє місце посідає Японія, ВВП якої оцінюється в 4,9 трлн дол. США. У 1960-х, 70-х та 80-х роках економіка Японії швидко зростала. Тим не менш, економіка Японії не була вражаючою після того періоду 1990-х років. Протягом останнього десятиліття Японія робила все можливе зростання своєї економіки.

Далі йде Німеччина з ВВП 4,3 трлн дол. США. Німеччина посідає четверте місце серед п'яти найбільших економік світу. Після нетривалого спаду 2009 року економіка Німеччини відновилася, збільшившись на 4,0% десять років тому. Наступні роки країна показувала стабільні результати.

Індія посідає п'яте місце у списку з обсягом ВВП 3,2 трлн дол. США – в Індії проживає понад 1 мільярд людей, що дає їй місце однієї з найбільших економік у світі за кількістю населення. Індійська економіка також стала найшвидше зростаючою економікою у світі серед великих економік.

Середньорічне зростання ВВП Великобританії в період з 1999 по 2008 рік становило 2,8%. Зростання, швидше за все, уповільниться через падіння приватного споживання та послаблення інвестицій в основний капітал в умовах невизначеності, створених BREXIT. Однак із реальним ВВП у розмірі 3,123 трлн доларів Великобританія продовжить утримувати свої позиції серед 10 найбільших економік світу.

Оцінка ВВП Франції становить 2,96 трлн дол. США. Нині понад 70% національного ВВП посідає сектор послуг. Франція також є світовим лідером у галузі автомобільної, залізничної та аерокосмічної промисловості.

Третя за величиною національна економіка в Євросоюзі, Італія має високорозвинений ринок. Країна також добре відома своїм впливовим та інноваційним діловим сектором економіки, працелюбним та конкурентоспроможним сільськогосподарським сектором. Реальний ВВП Італії оцінюється в 2,107 трлн дол. США, що робить її восьмою за величиною економікою у світі.

Реальний ВВП Канади оцінюється в 1,988 трлн дол. США, що робить її дев'ятою за величиною економікою у світі. Залишаючись на дев'ятому місці

серед найбільших економік світу, Канада лише на одне місце випереджає Південну Корею.

Південна Корея має високорозвинену змішану економіку і є 4-ою за величиною економікою в Азії. Країна, як і раніше, залишається однією з найбільш швидко розвинених країн світу після Великої рецесії. Виходячи з прогнозу реального ВВП, економіка Південної Кореї займає десяте місце, яке оцінюється в 1,81 трлн дол. США.

Інші відомі країни, такі як Бразилія та багато інших, також мають значну присутність серед найбільших світових економік; кожна з них має свої унікальні характеристики та регіональні сильні сторони, які сприяють їхньому загальному економічному зростанню. Цікаво відзначити, що багато невеликих країн, таких як Люксембург і Катар, мають одні з найвищих доходів на душу населення, незважаючи на порівняно менше населення порівняно з багатьма великими країнами.

Світовий банк ділить країни, що розвиваються, на три додаткові категорії за валовим національним доходом (ВНД) на душу населення: країни з низьким рівнем доходу, країни з рівнем доходу нижче середнього та країни з рівнем доходу вище середнього.

У 2023 фінансовому році до країн з низьким доходом відносяться країни з ВНД на душу населення у розмірі 1085 доларів США або менше. Наприклад, до цієї категорії входять такі країни, як Афганістан, Північна Корея, Ефіопія та Уганда.

У країнах із доходом нижче середнього ВНД на душу населення становить від 1086 до 4255 доларів. До цієї категорії входять такі країни, як Індія, В'єтнам, Нігерія, Зімбабве, Україна, Сальвадор та Гондурас.

У країнах із рівнем доходу вище середнього ВНД на душу населення становить від 4 256 до 13 205 доларів США, і до них входять Аргентина, Еквадор, Куба, Бразилія, Росія, Китай, Таїланд, Чорногорія та Південна Африка.

Таблиця 2.3 – Рейтинг ТОП-10 країн за рівнем ВНД в 2022 році [36]

№	Економіка	ВНД ($)
1	Монако	173 688.20
2	Ліхтенштейн	169 049.20
3	Люксембург	135 682.80
4	Бермуди	110 869.50
5	Ірландія	99 152.10
6	Швейцарія	93 457.40
7	Норвегія	89 202.80
8	Острів Мен	86 481.60
9	Кайманові Острови	85 346.80
10	Нормандські острови	74 463.00

В ТОП-10 країн за рівнем ВНД в 2022 році ввійшли такі країни, як Монако (173,688 тис. дол.), Ліхтенштейн (169,049 тис. дол.) та Люксембург (135,682 тис. дол.).

Світовий рейтинг конкурентоспроможності IMD (IMD World Competitiveness Ranking) – це щорічне глобальне опитування, у якому рейтингуються країни світу відповідно до їх економічної конкурентоспроможності.

Таблиця 2.4 - Рейтинг глобальної конкурентоспроможності ТОП-15 країн світу в 2022 році [36]

2022	Країна	2021	⇅
1	Данія	3	+2
2	Швейцарія	1	-1
3	Сінгапур	5	+2
4	Швеція	2	-2
5	Гонконг	7	+2
6	Нідерланди	4	-2
7	Тайвань	8	+1
8	Фінляндія	11	+3
9	Норвегія	6	-3
10	Сполучені Штати Америки	10	—
11	Ірландія	13	+2
12	Об'єднані Арабські Емірати	9	-3
13	Люксембург	12	-1
14	Канада	14	—
15	Німеччина	15	—

Рейтинг розраховується на основі методології провідної європейської школи менеджменту (IMD Institute for Management Development), що

базується в Лозанні (Швейцарія) і публікується в рамках щорічника IMD World Competitiveness Yearbook Global Competitiveness Report Series.

Серед ТОП-15 країн, що на сьогодні мають найвищий рівень конкурентоспроможності в світі на першому місці в 2022 році була Данія (покращення своїх позицій на 2), Швейцарія (втрата однієї позиції) та Сінгапур (покращення на 1 позицію в рейтингу).

Global Innovation Index – це глобальне дослідження та рейтинг країн світу за рівнем інноваційного розвитку. Глобальний індекс інновацій, що складається з 82 різних змінних, детально описує розвиток інновацій у країнах світу з різними рівнями економічного розвитку. Автори дослідження стверджують, що рівень економічного розвитку пов'язаний з наявністю інноваційного потенціалу та умовами, за яких він може бути реалізований.

Таблиця 2.5 - Рейтинг ТОП-15 країн світу за рейтингом Global Innovation Index в 2022 році [36]

№	**Економіка**	**Індекс**
1	Швейцарія	64.6
2	Сполучені Штати Америки	61.8
3	Швеція	61.6
4	Великобританія	59.7
5	Нідерланди	58.0
6	Південна Корея	57.8
7	Сінгапур	57.3
8	Німеччина	57.2
9	Фінляндія	56.9
10	Данія	55.9
11	Китай	55.3
12	Франція	55.0
13	Японія	53.6
14	Гонконг	51.8
15	Канада	50.8

Таким чином, можемо зробити висновок, що на сьогодні лідери країн за рівнем інноваційного розвитку є лідерами і за рейтингами конкурентоспроможності, і за рівнем ВВП та Індексом людського розвитку. Наприклад, Швейцарія посідає перше місце за рейтингом Global Innovation

Index, перше місце за Індексом розвитку людського потенціалу та друге місце в рейтингу глобальної конкурентоспроможності.

2.3. Вплив цифрових технологій та пандемії на показники економічної динаміки країн світу

Рейтинг IMD World Digital Competitiveness Ranking 2022 визначає важливість національних чинників для пояснення цифрової трансформації компаній та впровадження цифрових практик громадянами. Цифрові нації є результатом поєднання цифрових талантів, цифрового регулювання, управління даними, ставлення до цифрових технологій та доступності капіталу.

Усього було вивчено 63 країни світу з погляду їхньої здатності впроваджувати та освоювати нові цифрові технології. В 2022 році було виміряно 54 критерії - суміш зовнішніх достовірних даних та опитування керівників IMD - та поділено на три основні групи: готовність до майбутнього, знання та технології. Вирішення проблеми кібербезпеки стимулюватиме використання ресурсів електронної участі.

Кореляції даних доводять, що безпека цифрових систем і прозорість цифрових учасників, особливо з погляду використання даних, необхідні поширення технологій серед суспільства; Ключовим прикладом є електронне керування.

«Потенціал уряду в галузі кібербезпеки» та «законодавчий захист конфіденційності» - два нових критерії в наборі даних WCC. Обидва були надані проектом «Цифрове суспільство».

Глобалізація, досягнення в галузі цифрових технологій та глобальна пандемія разом зробили економіки більш взаємопов'язаними і перемістили ще більше частин бізнесу та особистих взаємодій в Інтернет, що значно

збільшило кількість кібератак. Можливості кібербезпеки як на рівні компанії, так і на державному рівні набули першочергового значення.

Урядам та приватному сектору необхідно захищати свою цифрову інфраструктуру від кібератак, якщо вони хочуть продовжувати перегони за цифрову конкурентоспроможну економіку. Це важливий висновок у рейтингу світової цифрової конкурентоспроможності IMD за 2022 рік, опублікованому Центром світової конкурентоспроможності IMD (WCC).

За інших рівних умов країни, які хочуть розробити надійну дорожню карту для цифровізації, повинні інвестувати рівні суми в таланти, навчання та освіту, наукову концентрацію та НДВКР.

У щорічному рейтингу - одному з чотирьох, підготовлених WCC у 2022 році, - вперше з моменту складання рейтингу шість років тому лідирувала Данія. Скандинавська країна потіснила США на друге місце - теж уперше з 2017 року.

Данія лідирує у рейтингу, який вимірює, наскільки добре економіка освоює нові технології. Згідно з рейтингом IMD World Digital Competitiveness Ranking 2022, в економіках із цифровою конкуренцією заходи кібербезпеки є головним пріоритетом для державного та приватного секторів.

Перевага Данії багато в чому зумовлена її визначними показниками готовності до майбутнього: визначається ВРЦ як «рівень готовності країни до використання цифрової трансформації». Данія показала хороші результати у бізнес-гнучкості (1/63) та в IT-інтеграції (1/63), а також посіла п'яте місце у своєму адаптивному відношенні.

У (друге місце) спостерігається падіння у всіх напрямах, причому найбільше падіння посідає технологічний чинник. Незважаючи на те, що США зберегли відносно сильну позицію, є багато можливостей для покращення з точки зору ноу-хау, необхідного для відкриття, розуміння та створення нових технологій (фактор знань), як показав рейтинг.

У десятці лідерів Швеція залишається на третьому місці, а Сінгапур піднімається на одну позицію та посідає четверте місце. Швейцарія піднялася на п'яте місце (з шостого).

Швейцарія знаходиться на шляху до того, щоб стати повністю розвиненою цифровою нацією із задовільною цифровою інфраструктурою та регулюванням, управлінням даними та ставленням до цифрових технологій. Проте ключовим чинником успіху у майбутньому стане впровадження країни цифрової ідентифікації. Найкращі країни в рейтингу, такі як Данія та Сінгапур, вже відзначають шлях у цьому сенсі.

Існує позитивна кореляція між ВВП душу населення і технологічними інноваціями, в якій розвинені країни із високим рівнем доходів займають лідируючі позиції у сфері інновацій. Однак помітним винятком із цього є країни Перської затоки, які можна розглядати як приклад ресурсного прокляття – ідеї про те, що країни, багаті на природні ресурси, часто відстають в інноваціях, щоб стимулювати економічне зростання.

За даними Національного наукового фонду, 31% світового економічного виробництва виробляється у галузях, які широко використовують нові знання та технічні досягнення у своєму виробництві. Вони в основному зосереджені в розвинених країнах, причому лише на 15 розвинутих країн припадає 76% світового виробництва наукомістких галузей.

Таким чином, багато розвинених країн перебувають у природній гонці за інноваціями та вилученням економічно життєздатних та практичних додатків з перспективних високих технологій, які в даний час знаходяться на стадії досліджень, щоб отримати геополітичні, а також економічні переваги.

Коли справа доходить до високих технологій, в ньому все більше домінує IT-сектор, і гіганти, які домінують у цьому секторі, включають такі компанії як Microsoft Corporation, Amazon.com, Inc., Alphabet Inc., Meta Platforms, Inc. та Apple Inc.

За даними Statista, інформаційні технології та підприємства, що пройшли цифрову трансформацію, становитимуть 45% світового ВВП у 2022

році. Це сталося завдяки експонентному збільшенню кількості транзисторів, які можуть поміститися на чіпі, що знижує вартість при одночасному збільшенні обчислювальної потужності. Однак у найближчому майбутньому цій тенденції настане кінець, оскільки розміри транзисторів наближаються до атомних масштабів, що є фундаментальним бар'єром.

Незважаючи на занепад і стагнацію у багатьох технологічних галузях, деякі технологічні області все ще відносно швидко розвиваються, і багато країн витрачають мільярди доларів, щоб просунутися у цих технологіях. Згідно з звітом Global Startup Ecosystem Report за 2021 рік, чотири найшвидше технологічні галузі включають блокчейн, робототехніку, штучний інтелект і нову їжу. Інновації в галузі штучного інтелекту також є одним з ключових полів конкурентної боротьби між багатьма країнами з розвиненою економікою, такими як США, та економіками, що швидко зростають, такими як Китай.

Для аналізу використаємо дані Світового банку про витрати на НДВКР та ВВП, а також дані Національного наукового фонду про результати наукоємних та високотехнологічних (Knowledge- and technology-intensive - KTI) галузей для ТОП-10 провідних країн[37].

10. Тайвань. Витрати на НДВКР: 3,6%. Тайвань розташований у Південно-Східній Азії. Витрати Тайваню на дослідження та розробки у 2021 році становили 3,6% від його ВВП у розмірі 775 млрд. дол. за той же рік. Тайвань найбільш відомий завдяки Taiwan Semiconductor Manufacturing Company Limited (TSMC), найбільшому у світі ливарному заводу з виробництва напівпровідників, частку якого припадає 53% світового ринку.

9. Італія. Витрати на НДВКР: 1,5%. Витрати Італії на дослідження та розробки склали 1,5% від її ВВП у 2021 році у розмірі 1,9 трлн дол.. У країні є активна технологічна сцена із великими технологічними компаніями, такими як Apple Inc., Meta Platforms, Inc., Amazon.com, Inc. та Microsoft Corporation, що працює там. У 2021 році мешканці Італії подали понад 15 000 патентних заявок.

8. Канада. Витрати на НДВКР: 1,7%. Канада - одна з найбільш технологічно розвинених країн світу. У 2021 році витратила 1,7% своєї економіки у розмірі 1,6 трлн. дол. на галузі КТІ. У 2021 році резиденти подали в країні 4710 патентних заявок. Згідно з даними Canadian ICT Sector Profile 2020, у період з 2019 по 2020 рік обсяг виробництва КТІ у Канаді становив 6,8%. Інформаційні технології є основною галуззю високих технологій у Канаді, а Shopify Inc. є найбільшою канадською технологічною компанією.

7. Великобританія. Витрати на НДВКР: 1,7%. Великобританія витратила 1,7% свого ВВП у 2,8 трлн дол. у 2020 році на дослідження та розробки. В 2021 році він збільшився на 2,5 млрд. дол. до 73 млрд. дол. загальних витрат. За даними Управління національної статистики Великобританії, найбільша частка цих витрат припадає на бізнес-сектор (71%), за ним слідує сектор вищої освіти (22%). У 2021 році на Велику Британію припадало 3% світового виробництва КТІ, що було шостим за величиною у світі. Крім того, 2021 року резиденти країни подали 17 000 патентних заявок. Серед її відомих технологічних компаній - Endava plc, The Sage Group plc та AVEVA Group plc та інші.

6. Франція. Витрати на НДВКР: 2,3%. Франція є домом для великих технологічних компаній світу. До них відносяться такі компанії, як Atari SA, холдингова компанія з виробництва відеоігор, та Dassault Systèmes, розробник програмного забезпечення для 3D-друку. Франція витратила 2,3% свого ВВП у 2021 році у розмірі 2,63 трлн. дол. на дослідження та розробки. У 2021 році кількість патентних заявок, поданих резидентами, перевищила колосальні 24 тисячі.

5. Південна Корея. Витрати на НДВКР: 4,8%. Південна Корея або Республіка Корея - східноазіатська країна, відома своїми компаніями, які виробляють передові технології. Тут є Samsung Electronics Co., Ltd., великий виробник електроніки, який зараз розсуває межі закону Мура, виробляючи мікросхеми з використанням новітнього 3-нм техпроцесу. Частка Південної

Кореї у загальносвітовому обсязі виробництва КТІ у 2021 році склала 6%. З них її частка у розробці та виробництві комп'ютерів та іншої електроніки становила 9 %, а у наукових дослідженнях та розробках – 6,8 %.

4. Німеччина. Витрати на НДВКР: 3,1%. Німеччина є найбільшою економікою в Європі та знаходиться в авангарді досліджень та розробок у галузі нових технологій. Її витрати на дослідження та розробки склали 3,1% від ВВП у 2021 році у розмірі 3,8 трлн дол.. Частка продукції КТІ у ВВП за 2021 рік становила 17%, а у загальносвітовому обсязі виробництва – 6%. Частка НДДКР у світовому випуску КТІ склала 4,1%. Деякі з відомих технологічних компаній у країні включають BioNTech SE (NASDAQ: BNTX), CureVac NV (NASDAQ: CVAC), Bechtle AG (XETRA:BC8.DE) та Infineon Technologies AG серед багатьох інших. У 2021 році в Німеччині було подано 65 757 патентних заявок від мешканців і було видано понад 29 000 патентів.

3. Японія. Витрати на НДВКР: 3,2%. Японія є однією з передових країн світу з економікою в 5 трлн дол. США станом на 2021 рік. На її високотехнологічні галузі припадало 8% загального світового виробництва КТІ у 2021 році. Фактично, частка галузей КТІ у ВВП становить один із найвищих у Японії. У 2021 році вона становила 14%, при цьому 3% припадає лише на високотехнологічні дослідження та розробки. Японія також знаходиться в авангарді автоматизації та є лідером з експорту технологій робототехніки. За даними Міжнародної федерації робототехніки, вона виробляє та продає 45% усіх промислових роботів.

2. Китай. Витрати на НДВКР: 2,4%. Китай швидко стає глобальним конкурентом Сполучених Штатів, і його економіка, за прогнозами, перевершить економіку США приблизно до 2030 року, згідно з дослідженням CEBR. Частка Китаю у виробництві КТІ у його ВВП вже вища, ніж у США, і становить 16% станом за 2021 рік, але більша його частка припадає на середньотехнологічні галузі КТІ, тоді як його високотехнологічна продукція нижча, ніж у Сполучених Штатах на 4,9%. Глобальна частка виробництва КТІ Китаю становить 22%, і вони поступаються лише частці США. Більшість

китайської КТІ обертається навколо виробництва середньо-високотехнологічної продукції, і Китай є найбільшим експортером високотехнологічної продукції у світі.

1. США. Витрати на НДВКР: 3,4%. Сполучені Штати залишаються лідером у списку найрозвиненіших країн світу з погляду технологічного зростання. Тут знаходиться більшість найбільших технологічних компаній світу, а Кремнієва долина в Каліфорнії часто вважається глобальним центром інновацій. Його глобальний обсяг виробництва КТІ також є найвищим у світі: 27% на 2021 рік. Частка сектору КТІ у його ВВП у розмірі 21 трлн. дол. США становила 11% станом на 2021 рік. На інформаційні технології припадає більше половини частки у його КТІ. галузі.

2.4. Цілі сталого розвитку та їх імплементація як ключовий глобальний імператив економічного розвитку

Цілі сталого розвитку (ЦСР) призначені для досягнення як збалансованого цілого. Однак значні взаємодії (синергія та компроміси) між ЦСР викликали необхідність, особливо в країнах, що розвиваються, визначити і реалізувати їх відповідно до їх конкретних потреб у галузі розвитку.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) схвалила цілі у сфері сталого розвитку (ЦСР) у 2015 році в рамках своєї програми сталого розвитку для перетворення світу на краще. Кожна з 17 ЦСР включає кілька завдань та індикаторів. Цілі визначають цілі, а індикатори – це показники, що використовуються для визначення того, чи досягнуті ці цілі. ЦСР спрямовані на досягнення сталого розвитку в економічній, соціальній та екологічній сферах стійким та однорідним чином, з цілями, які мають бути досягнуті до 2030 р.[38].

ЦСР вимагають від усіх країн вжити заходів для покращення життя всіх людей, і країни знають про цей порядок денний у сфері розвитку. В останні роки людство досягло значних успіхів, які різко підвищили рівень життя. На додаток до розвинених країн, країни, що розвиваються, також домоглися прогресу, про що свідчать їх високі темпи зростання валового внутрішнього продукту (ВВП). Проте, як і раніше, що високі рівні зростання ВВП позитивно впливають деякі ЦСР завдяки синергії, існують компроміси між цілями розвитку, оскільки дії, створені задля досягнення однієї ЦСР, можуть обмежити досягнення інший.

Мета 8 полягає у сприянні інклюзивному та сталому економічному зростанню, зайнятості та гідній роботі для всіх. Пандемія COVID-19 спровокувала найгіршу економічну кризу за останні десятиліття та повернула назад прогрес у забезпеченні гідної роботи для всіх.

Хоча світова економіка почала відновлюватися у 2021 році, що призвело до деякого зниження рівня безробіття, відновлення залишається незначним. До кінця 2021 року відновленню світової економіки перешкоджали нові хвилі інфекцій COVID-19, зростання інфляційного тиску, серйозні збої у ланцюжках поставок, політична невизначеність та постійні проблеми на ринку праці.

Прогнозується, що світовий реальний ВВП на душу населення зросте на 3% у 2022 році, але українська криза, ймовірно, стримає зростання на рівні 2,1%.

Прогнозується, що реальний ВВП найменш розвинених країн зросте на 4,0 % у 2022 році та на 5,7 % у 2023 році, що все ще нижче за 7-відсотковий цільовий показник, встановлений Порядком денним на період до 2030 року.

2021 року глобальний обсяг виробництва на одного працівника різко збільшився, збільшившись на 3,2 %; проте продуктивність у найменш розвинених країнах знизилася на 1,6 %[38].

У 2021 році середній працівник у країні з високим рівнем доходу виробив у 13,6 рази більше продукції, ніж середній працівник у країні з

низьким рівнем доходу. Прогнозується, що глобальний рівень безробіття залишиться вищим за рівень 2019 року в 5,4 відсотка, принаймні до 2023 року.У 2021 році безробіття трохи знизилося до 6,2%[38]. У 2021 році було втрачено 4,3% робочого часу у світі порівняно з четвертим кварталом 2019 року. У всьому світі 160 мільйонів дітей (63 мільйони дівчаток та 97 мільйонів хлопчиків) були залучені до дитячої праці на початок 2020 року. До кінця 2022 року в порівнянні з 2020 роком у всьому світі через зростання бідності, спричиненого пандемією, ризик бути залученими до дитячої праці можуть зазнати ще 9 мільйонів дітей.

2.5. Сучасний стан, проблеми та перспективи подальшого економічного розвитку України в контексті існуючих викликів та глобальних трендів

Аналіз сучасного стану економічного розвитку України здійснимо на основі аналізу динаміки ВВП, доходів та витрат бюджету, інфляції та офіційних резервів.

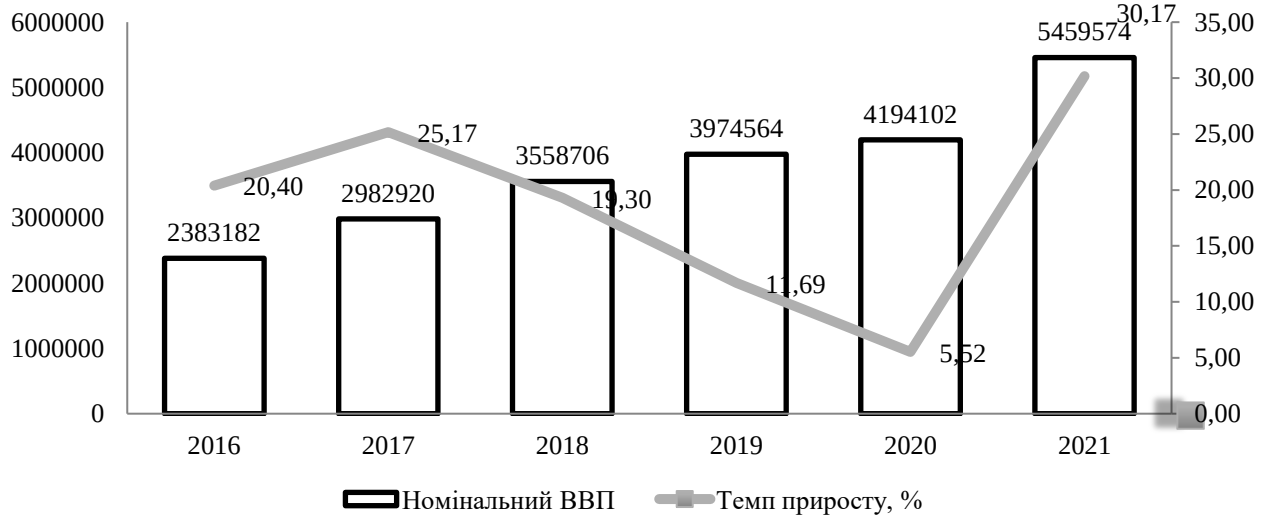

Рисунок 2.3- Динаміка номінального ВВП України в 2016-2021 рр., млн. грн. [39-40]

Протягом 2016-2021 рр. ВВП України мав тенденцію до зростання із рівня в 2383182 млн. грн. в 2016 році до рівня в 5459574 млн. грн. за результатом 2021 року.

Обсяг реального ВВП за даний період також мав тенденцію до зростання із рівня в 2034430 млн. грн. в 2016 році до рівня в 4363582 млн. грн. за результатом 2021 року.

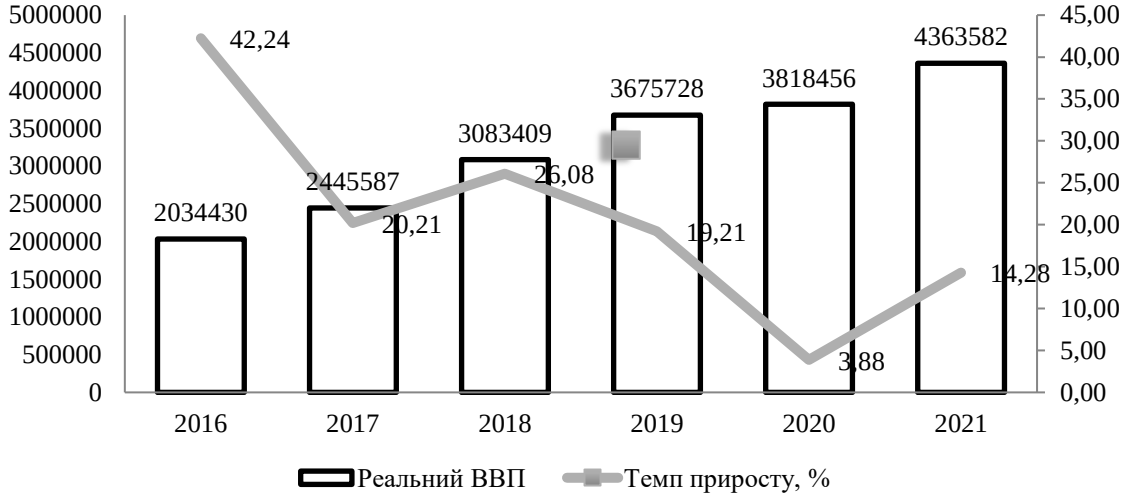

Рисунок 2.4- Динаміка реального ВВП України в 2016-2021 рр., млн. грн. [39-40]

Також протягом 2016-2021 рр. спостерігалася чітка динаміка до скорочення чисельності населення із рівня в 42668 тис. осіб в 2016 році до рівня в 41389 тис. осіб в 2021 році.

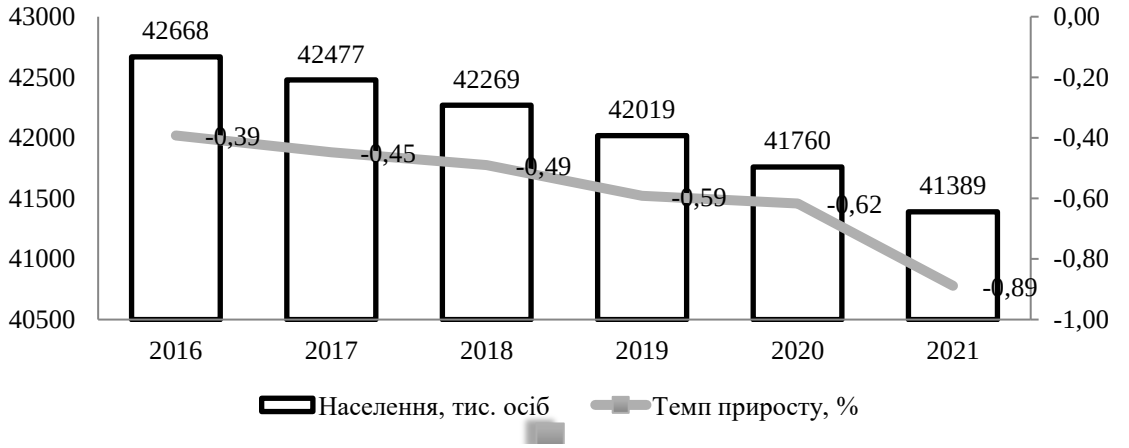

Рисунок 2.5- Динаміка населення України в 2016-2021 рр., тис. осіб [39-40]

Рисунок 2.6- Динаміка ВВП на душу населення України в 2016-2021 рр., тис. грн. [39-40]

Зменшення чисельності населення та зростання ВВП призвело до збільшення рівня ВВП в розрахунку на душу населення із рівня в 55,85 тис. грн. в 2016 році (2185,9 дол.) до рівня в 131,91 тис. грн. в 2021 році (4834,3 дол.).

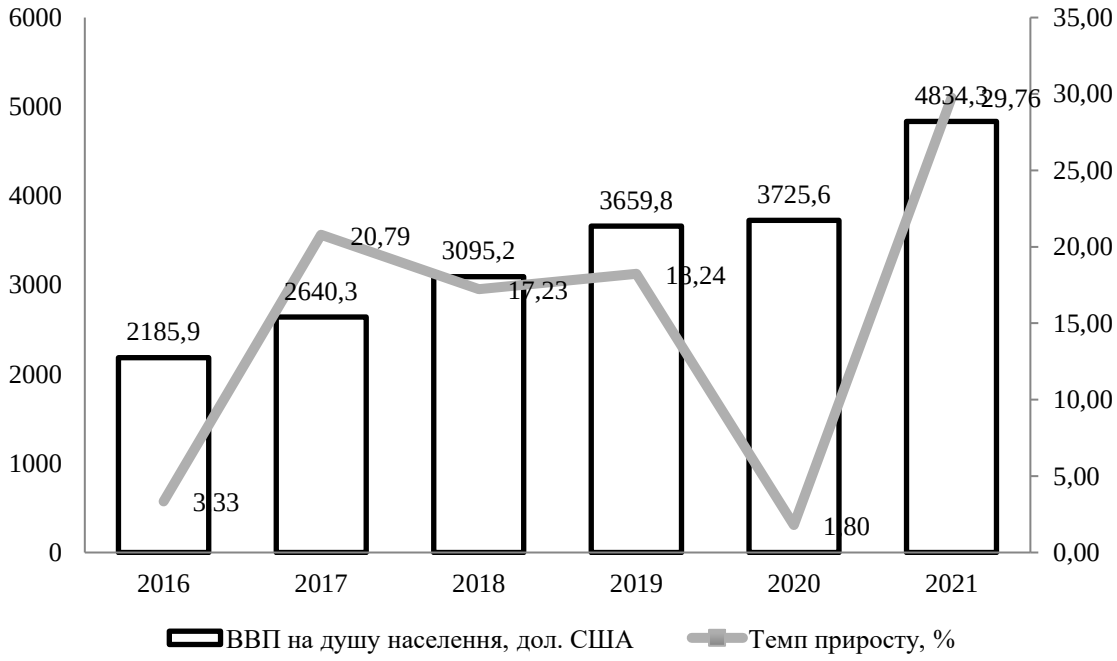

Рисунок 2.7- Динаміка ВВП на душу населення України в 2016-2021 рр., дол. США [39-40]

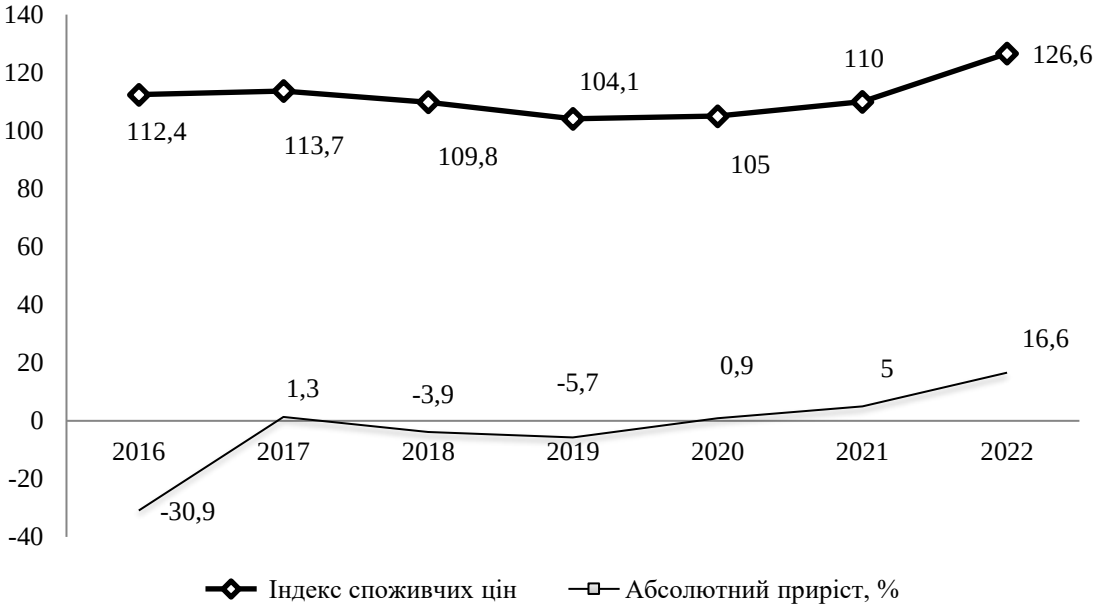

Рисунок 2.8- Динаміка індексу споживчих цін України в 2016-2022 рр.,% [39-40]

За період 2016-2022 рр. відбувалося зростання рівня інфляції в Україні із 112,4 % в 2016 році до рівня в 126,6% за результатом 2022 року [39].

Рисунок 2.9- Динаміка доходів зведеного бюджету України в 2016-11.2022 рр., млн. грн. [39-40]

Протягом 2016- 11 місяців 2022 року доходи Зведеного бюджету України зросли із ірвня в 782859,5 млн. грн. в 2016 році до рівня в 1840177,6 млн. грн. за результатом 11 місяців 2022 року.

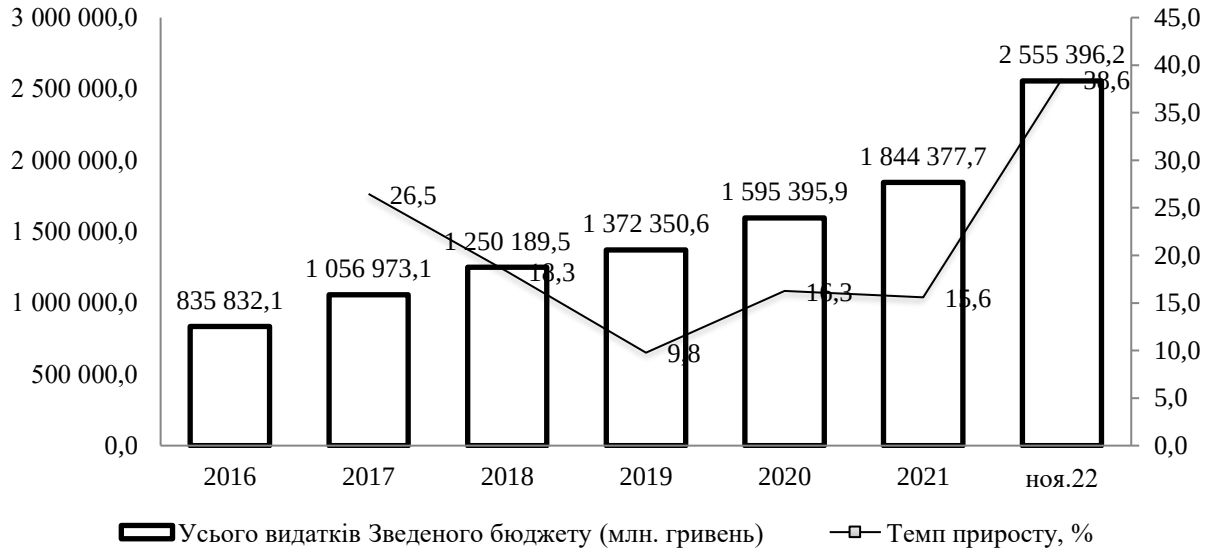

Рисунок 2.10- Динаміка видатків зведеного бюджету України в 2016-11.2022 рр., млн. грн. [39-40]

Видатки Зведеного бюджету України протягом досліджуваного періоду мали чітку тенденцію до зростання із рівня в 835,832 млрд. грн. в 2016 році до рівня в 2555,396 млрд. грн. за результатом 11 місяців 2022 року. В середньому темп приросту за досліджуваний період становив 20,8%[40].

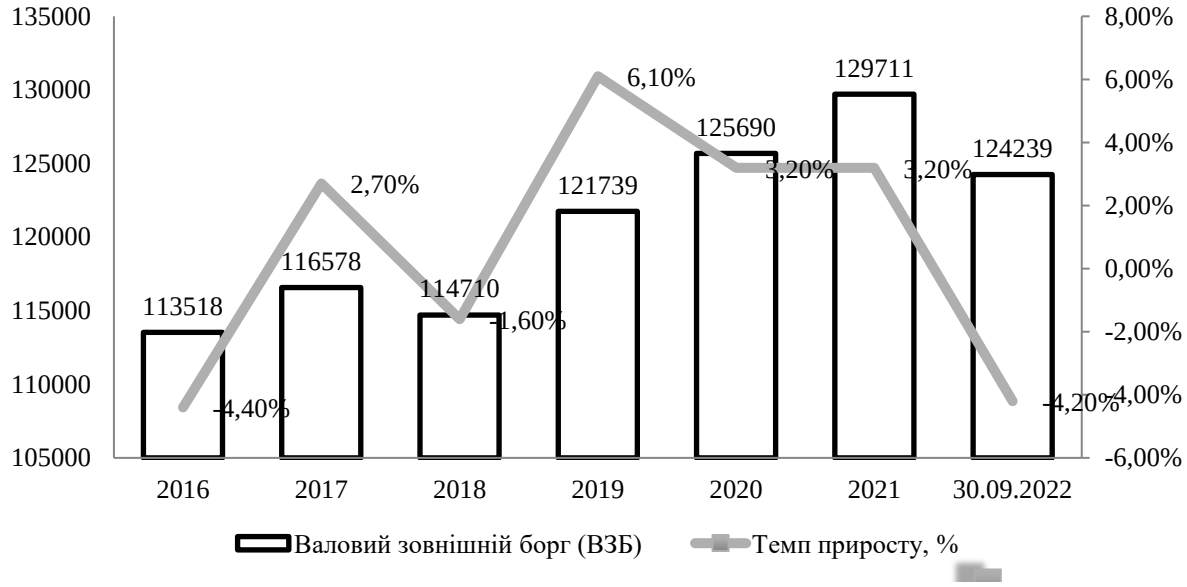

Рисунок 2.11- Динаміка валового зовнішнього боргу України в 2016-30.09.2022 рр., млн. дол. США. [39-40]

Офіційні резерви України упродовж 2016-2021 рр. демонстрували динаміку збільшення, проте за результатом 2022 року офіційні резерви скоротилися на 7,92% до рівня в 28490,9 млн. дол.

Рисунок 2.12 - Динаміка офіційних резервів України в 2016-2022 рр., млн. дол. США. [39-40]

Також протягом досліджуваного періоду Україна покращили свої позиції в рейтингу світової конкурентоспроможності.

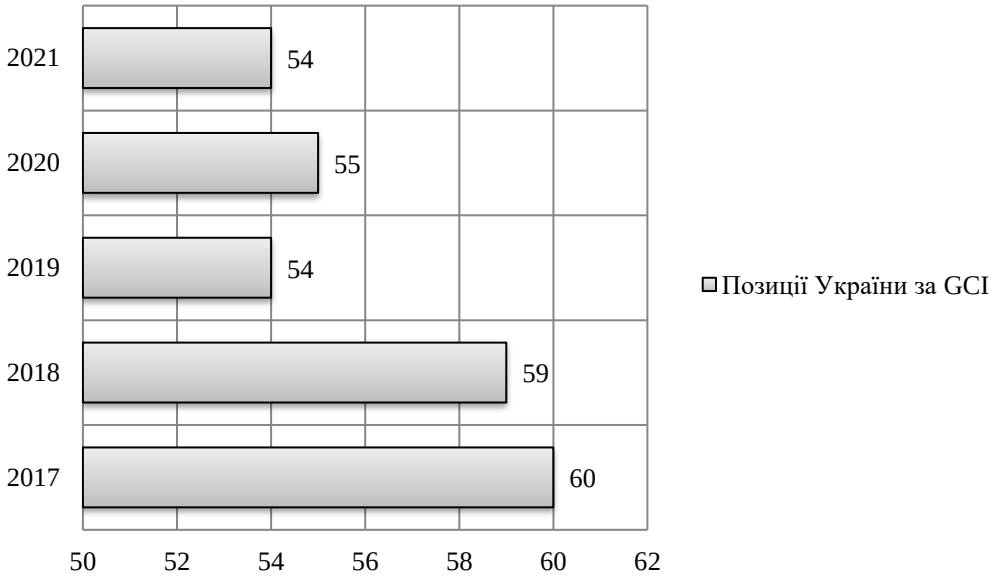

Рисунок 2.13 - Динаміка позицій України у рейтингу світової конкурентоспроможності (WCY) за версією Міжнародного інституту менеджменту і розвитку в 2017-2021 рр.[36]

Протягом 2017-2021 рр. Україна покращила свої позиції в рейтингу світової конкурентоспроможності (WCY) за версією Міжнародного інституту менеджменту і розвитку із позицій 60 до 54.

Динаміка індексу та складових глобального індексу інновацій України в 2015-2021 рр. відображена на рис. 2.14.

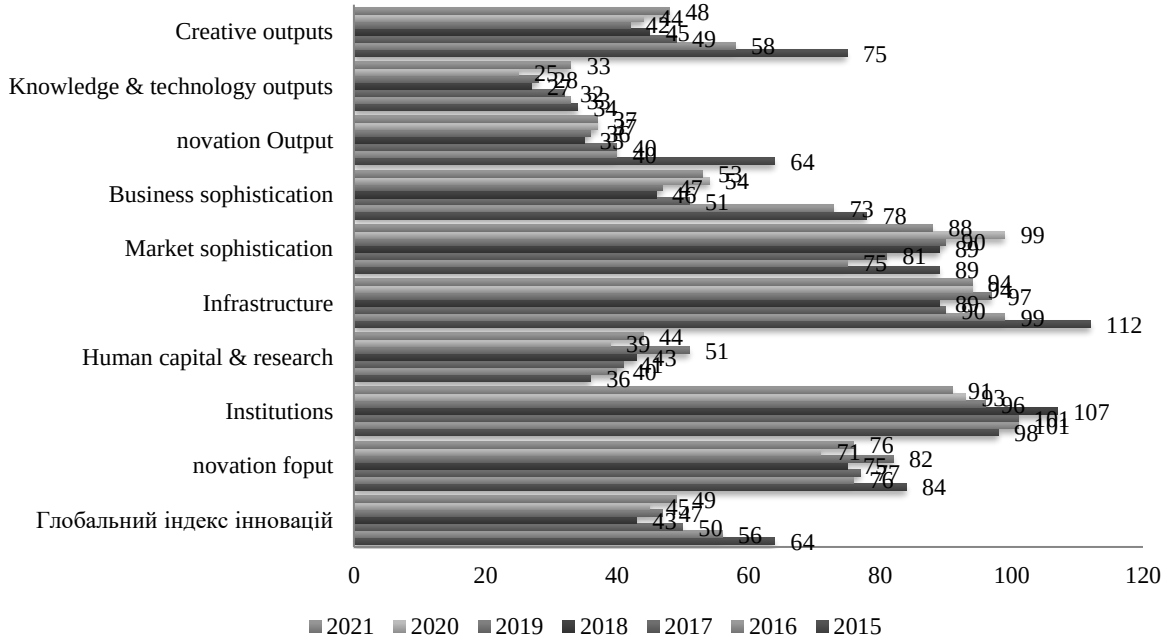

Рисунок 2.14 – Динаміка індексу та складових глобального індексу інновацій України в 2015-2021 рр. [36]

В 2021 році рейтинг України в глобальному індексі інновацій був суттєво нижчий, ніж протягом останніх чотирьох років. Одна складова – рівень розвитку бізнесу – порівняно з 2020 роком трохи покращився, але відносно 2017-2019 років навіть за цим показником позитивні зміни незначні.

Відновлення економіки України повинно брати до уваги її унікальний економічний потенціал і ґрунтуватися на таких ключових імперативах, щоб запобігти повторенню невдалої історії післявоєнної реконструкції в таких країнах, як Боснія та Герцеговина, Ірак та Афганістан.

Основні аспекти відбудови економіки повинні містити:

1. Пріоритет відродження та розвитку сфери виробництва та послуг. Україна потребує гуманітарної допомоги лише на початкових етапах. Прямі

іноземні інвестиції, гранти та позики від міжнародних організацій необхідні для швидкого відновлення економіки. Пріоритет має бути наданий максимально повному використанню ресурсів України. Основними умовами є гарантія економічної свободи, лібералізація податків і тарифної політики. Під час перехідного періоду в державних закупівлях слід віддавати перевагу українським компаніям.

2. Відновлення економіки України відбуватиметься пліч-о-пліч із структурними реформами як кандидата на членство в ЄС, що покращить інституційну спроможність країни та допоможе захистити інтереси бізнесу.

3. Міжнародна допомога на відновлення має залучатися через траст, щоб забезпечити прозорість її використання. Особлива увага приділяється запобіганню корупції при використанні допомоги.

4. Високий рівень військової загрози з боку росії вимагатиме від західних країн надання гарантій безпеки для України, щоб запобігти витрачанню більшої частини ВВП, який можна було б використати на розвиток, на потреби оборони. Внутрішні та іноземні інвестиції мають бути захищені від відволікання та знищення.

Процеси відновлення повинні враховувати як географічне положення, так і людський потенціал. Найбільш перспективним є розвиток західних і центральних регіонів України. Кластерний підхід до економічного розвитку може дозволити створити центри зростання на основі ресурсів кожного регіону. Стрімке зростання окремих галузей потребує створення індустріальних парків та спеціальних економічних зон.

1. Застарілість існуючих виробничих фондів в Україні потребує технологічного оновлення – використання інноваційних технологій та роботизації нових підприємств, переважно у сфері машинобудування та сільського господарства.

2. Скасування квот і мит на українську продукцію на ринках європейських країн у перехідний період.

ВИСНОВКИ

Економічний розвиток – це підвищення економічного добробуту економіки. Економічний розвиток може включати сильнішу економіку, що забезпечує ширший спектр соціальних послуг, що підвищують добробут нації. Наприклад, нерозвинена економіка в основному базуватиметься на сільському господарстві та дуже обмежених соціальних послугах, таких як охорона здоров'я та освіта. Економічний розвиток пов'язаний із збільшенням реальних доходів, збільшенням тривалості життя, зниженням рівня бідності та покращенням забезпечення основних зручностей.

Глобалізація економічного розвитку пов'язана з неминучою соціалізацією бізнесу, тобто необхідністю все більш ретельного розгляду його соціальних аспектів. Фактично мова йде говоримо про людський елемент у функціонуванні глобальної економіки, а саме: підтримання умов для існування людини на Землі, усунення зростаючої асиметрії та запобігання новій нерівності у розподілі та використанні споживчих благ, можливості людського розвитку всіх видів тощо.

Існують показники економічного розвитку, які являють собою кількісні заходи, що використовуються на відміну розвиненої країни від країни, що розвивається. Розвинена країна характеризується стійким економічним зростанням, зумовленим ВВП душу населення, технологічним прогресом, рівнем індустріалізації та загальним вищим рівнем життя. Країна, що розвивається, характеризується низьким доходом на душу населення або низьким ВВП на душу населення, мінімальною виробничою базою та інвестиціями, низьким людським капіталом і слабкими або нестабільними органами управління та інститутами.

Серія серйозних потрясінь, що посилюють один одного, обрушилася на світову економіку в 2022 році, коли вона наблизилася до середини терміну досягнення цілей, сформульованих на порядку денному в галузі сталого розвитку на період до 2030 року. У той час як наслідки пандемії COVID-19

все ще відчуваються в усьому світі, війна в Україні викликала нову кризу, порушивши функціонування продовольчих та енергетичних ринків та посиливши проблеми дефіциту продовольства та недоїдання у багатьох країнах, що розвиваються.

Зайнявши третє місце у 2020 році зі значенням індексу 0,962, Швейцарія стала найрозвиненішою країною на Землі у 2021 році. Швейцарія покращила свій показник у порівнянні з 2021 роком через збільшення тривалості життя після піку пандемії COVID. з 83,1 року у 2020 році до 84 років у 2021 році. Швейцарії також допомогло збільшення валового національного доходу на душу населення на 1,922 долара, що тепер становить 66,933 долара на особу. Сполучені Штати Америки є найбільшою економікою у світі з ВВП понад 20 трлн дол. США. Сектор послуг у США набагато більш розвинений та технологічно досконалий. На цей факт припадає близько 80% ВВП. Таким чином, найбільші корпорації та фірми, що пропонують свої послуги в галузі технологій, роздрібної торгівлі, фінансів та охорони здоров'я, відіграють головну роль на світовій арені. У 2023 фінансовому році до країн з низьким доходом відносяться країни з ВНД на душу населення у розмірі 1085 доларів США або менше. Наприклад, до цієї категорії входять такі країни, як Афганістан, Північна Корея, Ефіопія та Уганда. У країнах із доходом нижче середнього ВНД на душу населення становить від 1086 до 4255 доларів. До цієї категорії входять такі країни, як Індія, В'єтнам, Нігерія, Зімбабве, Україна, Сальвадор та Гондурас. У країнах із рівнем доходу вище середнього ВНД на душу населення становить від 4 256 до 13 205 доларів США, і до них входять Аргентина, Еквадор, Куба, Бразилія, Росія, Китай, Таїланд, Чорногорія та Південна Африка. В ТОП-10 країн за рівнем ВНД в 2022 році ввійшли такі країни, як Монако (173,688 тис. дол.), Ліхтенштейн (169,049 тис. дол.) та Люксембург (135,682 тис. дол.).

Мета 8 полягає у сприянні інклюзивному та сталому економічному зростанню, зайнятості та гідній роботі для всіх. Пандемія COVID-19 спровокувала найгіршу економічну кризу за останні десятиліття та повернула

назад прогрес у забезпеченні гідної роботи для всіх. Хоча світова економіка почала відновлюватися у 2021 році, що призвело до деякого зниження рівня безробіття, відновлення залишається незначним. До кінця 2021 року відновленню світової економіки перешкоджали нові хвилі інфекцій COVID-19, зростання інфляційного тиску, серйозні збої у ланцюжках поставок, політична невизначеність та постійні проблеми на ринку праці.

Протягом 2016-2021 рр. ВВП України мав тенденцію до зростання із рівня в 2383182 млн. грн. в 2016 році до рівня в 5459574 млн. грн. за результатом 2021 року. Обсяг реального ВВП за даний період також мав тенденцію до зростання із рівня в 2034430 млн. грн. в 2016 році до рівня в 4363582 млн. грн. за результатом 2021 року. Зменшення чисельності населення та зростання ВВП призвело до збільшення рівня ВВП в розрахунку на душу населення із рівня в 55,85 тис. грн. в 2016 році (2185,9 дол.) до рівня в 131,91 тис. грн. в 2021 році (4834,3 дол.). Офіційні резерви України протягом 2016-2021 рр. мали тенденції до зростання, проте за результатом 2022 року офіційні резерви зменшилися на 7,92% до рівня в 28490,9 млн. дол.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Далевська Н. М. Структурний рух глобалізації світової економіки. *Бізнес-інформ.* 2015. № 3. С. 8-12.

2. Колот А.М. Соціально- трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2010. 251 с.

3. Маркович І. Концептуальне бачення гіперглобалістами тенденцій світового економічного розвитку. *Галицький економічний вісник.* 2014. № 2. С. 62-67.

4. Гонак І. М. Протекціонізм у забезпеченні економічної стабілізації країн: переваги та недоліки надмірного регулювання ЗЕД. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія: Економіка та менеджмент.* 2018. № 14. С. 51–59

5. Гонак І. М. «Закінчення епохи бідності»: аналіз динаміки економічного зростання у 2016-2020 рр.. *Сучасні тенденції забезпечення ефективності економіки держави : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 12 верес. 2020 р.). Київ : ГО «Київ. екон. наук. центр»*, 2020. С. 35–39

6. Небава М. І., Стрелюк О. В. Небава М. І. Перехідні стани макроекономічних процесів в економіках транзитивного типу та їх регулювання. *Проблеми науки.* 2014. № 9. С. 18-29.

7. Рязанов В. Т. Економічна політика після кризи: чи стане вона знову кейнсіанською? *Економіка України*. 2014. № 5. С. 4-27.

8. Труфанова Д.О. Сучасний стан світової економіки і подальші перспективи її розвитку. *Концепт.* 2016. Т. 11. С. 2656–2660.

9. Amable B. The Diversity of modern capitalism. Oxford: Oxford University Press, 2006. 317 p.

10. Горнакова Д.В., Фокіна С.Ю., Юстіновіч Ю.Г.Сучасні передумови розвитку світової економіки. *Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук.* 2016. № 1–3. С. 1–5.

11. Овсієнко О. В. Розбудова соціальної держави в Україні: пошук оптимальної економічної моделі. *Вісник нац. ун-ту «Юрид. Акад. України імені Я. Мудрого». Серія: Економічна теорія та право.* 2014. № 3. 34-46.

12. Олексенко Р. І. Філософія ринкових відносин. Становлення та розвиток в Україні в період глобалізації та інформаційної революції: соціально-філософський аналіз. Київ: Знання України, 2013. 367 с.

13. Панухник О. В., Маркович І. Б.Теоретичні засади біфуркаційності економічних систем в контексті трансформацій міжсуб'єктних зв'язків. *Актуальні проблеми економіки.* 2015. № 4. С. 51-57.

14. Жадан І.Е. Сучасний погляд економістів і політиків в умовах глобалізації. *Концепт.* 2014. Т. 26. С. 126–130.

15. Корфина Ю.Д. Прогноз розвитку світової економіки на 2016–2017 роки. *Галицький економічний вісник.* 2018. С. 1–12.

16. Трансформація національних економічних інтересів: монографія / за ред. Т. І. Павлюк, М. М. Бичков, Л. Б. Мартинова. Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2015. 321 с.

17. Українська економічна думка про чинники та пріоритети економічного розвитку: монографія / за ред. В. В. Небрат. Київ: ІЕП НАН України, 2014. 395 с.

18. Fraisl D, Campbell J, See L, Wehn U, Wardlaw J, Gold M, Moorthy I, Arias R, Piera J, Oliver JL. Mapping citizen science contributions to the UN sustainable development goals. Sustain Sci. 2020;15(6):1735–51.

19. Doni F, Gasperini A, Soares JT. Monitoring, evaluation, and reporting on SDG 13 Implementation. In: Doni F, Gasperini A, Soares JT, editors. SDG13–climate action: combating climate change and its impacts. Bingley: Emerald Publishing Limited; 2020. p. 73–84.

20. United-Nations. United-Nations Goal 13: Take urgent action to combat climate change and its impacts. 2020. URL: https://www.un.org/sustainabledevelopment/climate-change/

21. Bhamra A, Shanker H, Niazi Z. Achieving the Sustainable Development Goals in India- A Study of Financial Requirements and Gaps. A report by Technology and Action for Rural Development. Supported by United UNDP and MOEFCC, GOI. 2015. URL: https://www.devalt.org/images/L3_ProjectPdfs/AchievingSDGsinIndia_DA_21Sept.pdf

22. UNEP. Making Waves: Aligning the financial system with sustainable development. United Nations Environment Programme. 2018. URL: http://admin.indiaenvironmentportal.org.in/files/file/Making_Waves_lowres.pdf.

23. Turner J, Burgess B. Estimating Financing to the Sustainable Development Goals: Methodology Note for V2.0. Williamsburg, VA: AidData at William & Mary. 2019. URL: https://reliefweb.int/report/world/estimating-financing-sustainable-development-goals-version-20?gclid=Cj0KCQjwyMiTBhDKARIsAAJ-9VupfatZ6K1tGGRoz7tBfvrJ6NrMrnmlv5u0Epi4rTAOYM_ONL8xk5UaAkjkEALw_wcB.

24. United-Nations. Financing for Sustainable Development. Inter-agency Task Force on Financing for Development. 2022. URL: https://desapublications.un.org/file/955/download.

25. Vorisek D, Yu S. Understanding the Cost of Achieving the Sustainable Development Goals. Policy Research Working Paper, Equitable Growth, Finance and Institutions Practice Group. Washington: World Bank; 2020. p. 9146.

26. UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development). Investing in the SDGs: an action plan. World Investment Report. New York: United Nations. 2014.

27. OCDE. Global outlook on financing for sustainable development 2021: a new way to invest for people and planet. Paris: OECD Publishing; 2020. URL: https://doi.org/10.1787/e3c30a9a-en.

28. SDSN costing and financing team. SDG costing and financing for low-income developing countries. sustainable development solutions network. a global initiative for the United Nations. 2019.

29. Caiado RGG, Leal Filho W, Quelhas OLG, de Mattos Nascimento DL, Ávila LV. A literature-based review on potentials and constraints in the implementation of the sustainable development goals. J Clean Prod. 2018;198:1276–88.

30. Moyer JD, Hedden S. Are we on the right path to achieve the sustainable development goals? World Dev. 2020;127: 104749.

31. OECD, UNDP. Framework for SDG Aligned Finance. 2020. URL: https://www.oecd.org/development/financing-sustainable-development/Framework-for-SDG-Aligned-Finance-OECD-UNDP.pdf.

32. McKinsey Global Institute. Bridging global infrastructure gaps. New York: McKinsey and Company; 2016.

33. Black Rock. Sustainable Investing. Integrating the UN SDGs in Investments. July 1, 2021. URL: https://www.blackrock.com/institutions/en-zz/literature/whitepaper/integrating-un-sdgs-investments.pdf.

34. OECD. Biodiversity, Finance and Economic, and Business Case for Action. 2019. URL: https://www.oecd.org/env/resources/biodiversity/biodiversity-finance-and-the-economic-and-business-case-for-action.htm.

35. World Economic Situation and Prospects 2023. URL: https://desapublications.un.org/publications/world-economic-situation-and-prospects-2023

36. Показники розвитку та рейтингу країн URL: https://w3.unece.org/PXWeb/en/Table?IndicatorCode=12

37. 25 Most Developed Countries in the World. URL: https://finance.yahoo.com/news/25-most-developed-countries-world-135853542.html

38. Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all. URL: https://sdgs.un.org/goals/goal8

39. Макроекономічні показники – Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators (Дата звернення: 05.05.2023).

40. Ставки, індекси, тарифи – Мінфін. URL: https://index.minfin.com.ua/ (Дата звернення: 05.05.2023).

ДОДАТКИ

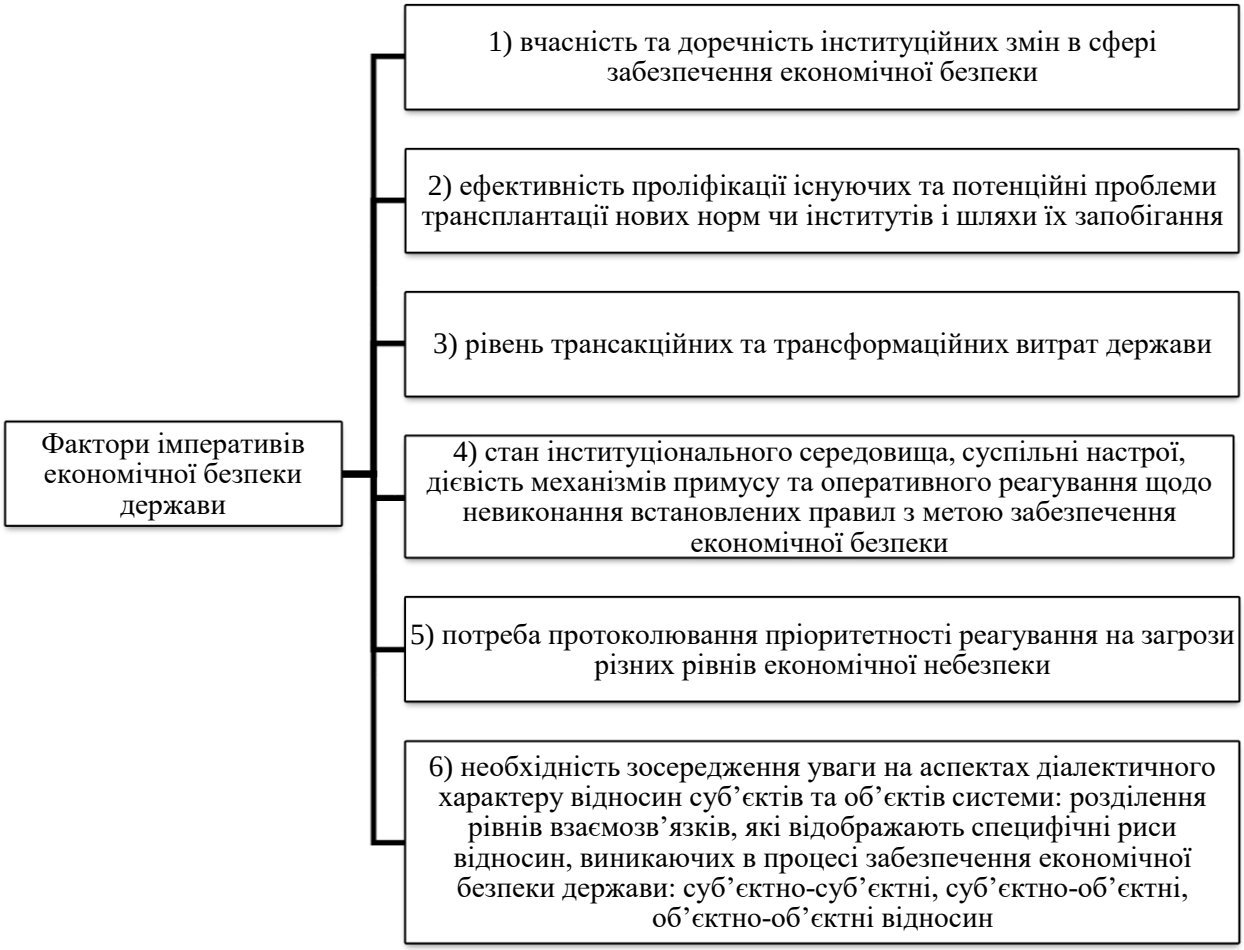

Рисунок А.1 - Фактори імперативів економічної безпеки держави [14]

Короткий зміст подібності

